

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԴԱՐԱԲԱԴԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Չ Ե Կ ՈՒ Յ Ց

ՋԲՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ
ԱՆՑԿԱՑՎԱԾ ԸՆՏՐԱՆՔԱՅԻՆ
ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ
Հոկտեմբեր 2011թ.

Թողարկման պատասխանատուներ՝

ԼՂՀ վիճակագրության
պետական խորհրդի անդամ
Ս. Հարությունյան

ԼՂՀ ԱՎԾ նախագահի տեղակալ
Կ. Առուշանյան

ԼՂՀ ԱՎԾ աշխատակազմի
ԱԱԳՎՀ բաժնի պետ
Գ. Գաբրիելյան

ԼՂՀ ԱՎԾ աշխատակազմի
ՀՍ բաժնի պետ
Ի. Մելքունյան

Հեռախոս՝ 94-40-19

Էլեկտրոնային փոստ՝ artsakhstat@karabakh.net

Ինտերնետի էջ www.stat-nkr.am

Թուղթ օֆսեթ 1: Չափերը՝ 21x29,7: Տպաքանակը 40 օրինակ:

Հանձնված է տպագրության 2011թ. նոյեմբերին

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	4
2.	ԶԲՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏԻ ՆՈՐՄԱՏԻՎ-ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԻՄՔԵՐԸ.....	5
3.	ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ.....	10
4.	ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ.....	10
5.	ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԳՅՈՒՆՔՆԵՐԸ.....	11
5.1.	Զբոսաշրջիկների աշխարհագրական բաշխվածությունը.....	11
5.2.	Զբոսաշրջիկների սեռատարիքային բաշխվածությունը.....	14
5.3.	Զբոսաշրջիկների բաշխվածությունը ըստ ճանապարհորդության նպատակների.....	17
5.4.	Զբոսաշրջիկների նախընտրությունը ըստ կացարանի տեսակների.....	21
5.5.	Հարցմանը մասնակցած զբոսաշրջիկների ճանապարհորդության կազմակերպման ձևերն ու ծախսերը	25
5.6.	Զբոսաշրջիկների գնահատականը ԼՂՀ զբոսաշրջության միջավայրի վերաբերյալ	30
ՀԱՎԵԼՎԱԾ	Հետազոտության հարցաթերթերը և դրանց լրացման հրահանգը.....	33

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

2011 թվականի Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պետական վիճակագրական աշխատանքների ծրագրի համաձայն վարչական վիճակագրական համակարգի կատարելագործման միջոցով զբոսաշրջության իրական գնահատականի ներկայացման, զբոսաշրջության ոլորտի տվյալների բազայի ընդլայնման և ամբողջականացման նպատակով 2011թ. հուլիս-օգոստոս ամիսներին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից անց է կացվել ընտրանքային հետազոտություն:

Հետազոտությամբ նախատեսվել է ստանալ տեղեկություններ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն ժամանողների և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունից մեկնողների վերաբերյալ, մասնավորապես ժամանողների(մեկնողների) երկրների աշխարհագրության, տարիքային խմբերի, ճանապարհորդության հիմնական նպատակի, ճանապարհորդության ժամանակ կատարված ծախսերի չափերի և կառուցվածքի, ստացած ծառայությունների որակի և գների մատչելիության, Արցախի զբոսաշրջային գրավչության վերաբերյալ կարծիքների և այլնի մասին:

Հետազոտությամբ ընդգրկվել են հանրապետության զբոսաշրջային հետաքրքրություն ներկայացնող պատմական, մշակութային, բնական գրավչության հիմնական օբյեկտներն ու հյուրանոցները՝ ընդգրկելով հանրապետության մայրաքաղաքը և բոլոր շրջանները: Ընդհանուր առմամբ հարցազրուցավարների կողմից լրացվել են 302 ժամանողների և 677 մեկնողների հարցաթերթ:

Հետազոտությունն իրականացվել է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության վիճակագրության պետական խորհրդի 2011թ ապրիլի 19-ի N8-Ն որոշմամբ հաստատված ժամանողի և մեկնողի հարցաթերթերի միջոցով (հավելված):

Հետազոտության հարցաթերթը, նախքան Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության վիճակագրության պետական խորհրդի կողմից հաստատվելը, փորձաքննության է ուղարկվել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր զբոսաշրջության վարչություն:

Ջեկույցը նախատեսված է սպառողների լայն շրջանակի համար, կարող է օգտակար լինել զբոսաշրջության ոլորտի զարգացման ծրագրեր կազմողների, բնագավառում քաղաքականություն մշակողների, բնագավառում գործունեություն իրականացնող գործարարների, ինչպես նաև ոլորտում ուսումնասիրություններ իրականացնողների համար:

ԼՂՀ ազգային վիճակագրական ծառայությունը շնորհակալություն է հայտնում բոլոր ռեսպոնդենտներին(տեղեկատվություն տրամադրողներին), որոնց կողմից լրացված հարցաթերթերի վրա է խարսխված սույն զեկույցը և ողջունում նրանց, ինչպես նաև զեկույցի բոլոր օգտագործողների արձագանքներն ու առաջարկությունները վերոհիշյալ նկատառումներով վիճակագրական հրապարակումների հետագա կատարելագործման համար:

ԼՂՀ ազգային վիճակագրական ծառայություն

Պայմանական նշաններ

երևույթը բացակայում է	-
չնշան մեծություն	0.0
ցուցանիշը չի հաշվարկվում	X
Առանձին դեպքերում բաղադրիչների գումարի և արդյունքի միջև աննշան տարբերությունները բացատրվում են տվյալների կլորացմամբ:	

2. ԶԲՈՍԱՇՐՋԱՅԻՆ ՈԼՈՐՏԻ ՆՈՐՄԱՏԻՎ-ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԻՄՔԵՐԸ

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում զբոսաշրջային գործունեությունը կարգավորվում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքով, «Զբոսաշրջության և զբոսաշրջային գործունեության մասին» Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքով, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության այլ օրենքներով և իրավական ակտերով:

Զբոսաշրջության բնագավառում պետական քաղաքականության հիմնական սկզբունքներն են՝

- 1) ճանաչել զբոսաշրջությունը՝ որպես տնտեսության գերակա ճյուղ,
- 2) աջակցել զբոսաշրջային գործունեությանը և դրա առաջնային ուղղությունների զարգացման համար ստեղծել բարենպաստ իրավական, տնտեսական և կառուցվածքային պայմաններ,
- 3) սահմանել զբոսաշրջության զարգացման գերակա ուղղությունները,
- 4) իրականացնել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության՝ որպես զբոսաշրջության համար բարենպաստ երկրի նկարագրի ձևավորումը,
- 5) ստեղծել պայմաններ զբոսաշրջիկների, զբոսաշրջային գործունեության սուբյեկտների օրինական շահերի և իրավունքների պաշտպանությունն իրականացնելու համար,
- 6) իրականացնել զբոսաշրջության բնագավառում միջազգային համագործակցության զարգացման ապահովումը,
- 7) աջակցել զբոսաշրջային գործունեության սուբյեկտների կողմից օրենքով սահմանված կարգով ստեղծված հասարակական միավորումներին:

Զբոսաշրջության բնագավառում պետական քաղաքականության հիմնական նպատակներն են՝

- քաղաքացիների զբոսաշրջության ընթացքում ծագած իրավունքների ապահովումը,
- զբոսաշրջային այնպիսի համակարգի ստեղծումը, որը բավարարում է ճանապարհորդություն իրականացնող քաղաքացիների պահանջմունքները, նպաստում է նոր աշխատատեղերի ստեղծմանը, պետության և նրա քաղաքացիների եկամուտների ավելացմանը, միջազգային կապերի զարգացմանը, զբոսաշրջային գրավչություն ունեցող ռեսուրսների և շրջակա միջավայրի պահպանմանը, պատմամշակութային ժառանգության և բնության ռացիոնալ օգտագործմանը,

- Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում առաջնային զարգացման ենթակա բնական, սոցիալ-մշակութային և առողջարանային ռեսուրսներով հարուստ զբոսաշրջային տարածաշրջանների և (կամ) կենտրոնների զարգացման ապահովումը:

Զբոսաշրջության ոլորտում պետական քաղաքականության գերակա ուղղություններ են ներգնա և ներքին զբոսաշրջության զարգացումն ու աջակցումը:

Զբոսաշրջության ոլորտում պետական քաղաքականությունն իրականացվում է՝

- 1) զբոսաշրջիկների իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանության, ինչպես նաև նրանց անվտանգությունն ապահովելու միջոցառումների իրականացման,
- 2) զբոսաշրջային համակարգում լիցենզավորման, որակի համակարգի ներդրման, ստանդարտացման,
- 3) զբոսաշրջության նպատակով Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն մուտքի և ելքի կանոնների սահմանման,
- 4) ձևավորված զբոսաշրջային արդյունքը ներքին և արտաքին զբոսաշրջային շուկաներում ներկայացնելու գործին աջակցման,
- 5) զբոսաշրջության բնագավառում պետական նպատակային ծրագրերի մշակման և իրականացման նպատակով ֆինանսավորման,

6) զբոսաշրջային համակարգում ներդրումային բարենպաստ միջավայրի ձևավորման,

7) զբոսաշրջային համակարգի կադրային ապահովման,

8) հարկային քաղաքականության,

9) զբոսաշրջային համակարգի գիտական հետազոտությունների զարգացման,

10) միջազգային զբոսաշրջային միջոցառումներին հայրենական զբոսաշրջային համակարգի տնտեսավարող սուբյեկտների և զբոսաշրջիկների մասնակցության աջակցման և համապատասխան ներկայացուցչական ենթակառուցվածքների ձևավորման,

11) միջազգային զբոսաշրջության և դրան հարակից ոլորտների վերաբերյալ տեղեկատվության ստացման ու հրապարակման, ինչպես նաև խորհրդատվության տրամադրման և այլ միջոցներով:

Ոլորտում կիրառվող հիմնական հասկացությունները ներկայացվում են ստորև.

զբոսաշրջություն՝ ճանաչողական, հանգստի, առողջարարական, մարզական, կրոնական, ազգականներին այցելության, մասնագիտական, գործնական և այլ նպատակներով բնակության մշտական վայրից(երկրից) այլ վայր(երկիր) առավելագույնը մինչև մեկ տարի անընդմեջ ժամկետով ճանապարհորդություն իրականացնող քաղաքացիների գործունեություն.

այցելու՝ իր մշտական բնակության վայրից(երկրից) այլ վայր(երկիր) առավելագույնը մինչև մեկ տարի ժամկետով ճանապարհորդություն իրականացնող քաղաքացի, որի ճանապարհորդության հիմնական նպատակը ժամանման վայրում(երկրում) վճարովի աշխատանքային գործունեությունը չէ, և որը ժամանման վայրում(երկրում) չի վարձատրվում իր հիմնական աշխատանքային գործունեության դիմաց.

զբոսաշրջիկ՝ այցելու, որը ճանապարհորդություն իրականացնելիս ժամանման վայրում(երկրում) անցկացնում է առնվազն մեկ գիշերակաց.

ներքին զբոսաշրջություն՝ որևէ երկրում բնակվող քաղաքացիների ճանապարհորդությունն իրենց երկրի սահմաններում.

արտագնա զբոսաշրջություն՝ որևէ երկրում բնակվող քաղաքացիների ճանապարհորդությունը մեկ այլ երկիր.

ներգնա զբոսաշրջություն՝ քաղաքացիների ճանապարհորդությունը որևէ երկիր, որը նրանց բնակության վայրը չէ.

զբոսաշրջային գործունեություն՝ իրավաբանական անձանց, անհատ ձեռնարկատերերի կողմից զբոսաշրջային ծառայություններ մատուցելու գործունեություն.

զբոսաշրջային փաթեթ՝ զբոսաշրջային ծառայությունների համալիր, որն ընդգրկում է ծառայությունների մատուցման առնվազն երկու գործառույթ՝ կապված տրանսպորտային (և դրա հետ առնչվող), հյուրանոցային (և դրա հետ առնչվող) ծառայությունների հետ, ինչպես նաև այն ծառայությունների հետ, որոնք կապված չեն տրանսպորտային և հյուրանոցային ծառայությունների հետ և զբոսաշրջային արդյունքի էական մասն են կազմում: Չբոսաշրջային փաթեթով մատուցված ծառայության տևողությունը պետք է գերազանցի 24 ժամը կամ ներառի առնվազն մեկ գիշերակաց.

զբոսավար՝ զբոսաշրջիկներին զբոսաշրջային ծառայությունների մատուցման մասին պայմանագրի սահմաններում էքսկուրսային տեղեկատվական, կազմակերպչական ծառայություն և մասնագիտական օգնություն մատուցող անձ.

ուղեկցորդ՝ զբոսաշրջիկներին զբոսաշրջային ծառայությունների մատուցման մասին պայմանագրի սահմաններում կազմակերպչական ծառայություն և մասնագիտական օգնություն մատուցող անձ.

զբոսաշրջային տարածաշրջան և(կամ) կենտրոն՝ առաջնահերթ զարգացման ենթակա բնական, սոցիալ-մշակութային և առողջարանային ռեսուրսների կենտրոնացմամբ զբոսաշրջության համար կարևոր նշանակություն ունեցող տարածք, որի սահմանները և

կարգավիճակը որոշում ու հայտարարում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությունը.

զբոսաշրջային ռեսուրսներ` զբոսաշրջիկների մտավոր, նյութական, ֆիզիկական և այլ պահանջմունքների բավարարմանն ուղղված պատմամշակութային, կրոնական բնույթի, բնական, մարդկային, սոցիալ-տնտեսական և այլ ռեսուրսներ.

զբոսաշրջային օբյեկտ` զբոսաշրջային հետաքրքրություն ներկայացնող պատմական, մշակութային, բնական գրավչության օբյեկտ:

Համաձայն «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների և պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» ԼՂՀ օրենքի 41-րդ հոդվածի` հուշարձանները զբոսաշրջության նպատակով օգտագործելու դեպքում զբոսաշրջիկային կազմակերպությունները պետք է համապատասխան պայմանագիր կնքեն սեփականատերերի հետ:

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարության 2006թ. մարտի 6-ի «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զբոսաշրջության զարգացման 2006թ. պետական ծրագիրը հաստատելու մասին» N72 որոշմամբ հստակեցվել են զբոսաշրջության ոլորտում առկա հիմնախնդիրներն, ծրագրային միջոցառումների համակարգը և ակնկալվող արդյունքները: Մասնավորապես առաջնահերթ լուծման կարիք ունեցողները վերոնշյալ որոշման համաձայն հանգել են հետևյալին.

-զբոսաշրջության քանակական և որակական ազդեցության գնահատումը հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման տեսանկյունից.

-երկրի զարգացման համատեքստում վարչական վիճակագրական համակարգի կատարելագործման միջոցով զբոսաշրջության իրական գնահատականի ներկայացումը.

-հայրենական զբոսաշրջային արդյունքի պատշաճ մարքեթինգային քաղաքականության իրականացումը:

2001թ. սկսած ԼՂՀ տարեկան այցելուների քանակը աճել է միջինը 20տոկոսով և 2005թ. կազմել մոտավորապես 4.000զբոսաշրջիկ: Ջբոսաշրջության զարգացման 2006թ. ծրագրի նպատակն էր ԼՂՀ-ում զբոսաշրջության ոլորտի զարգացումը զբոսաշրջային ծառայությունների որակի բարձրացման, ժամանակակից արդյունավետ ու մրցունակ զբոսաշրջային արդյունքի ձևավորման և միջազգային զբոսաշրջային շուկա արտահանման միջոցով:

Ծրագրի իրականացման տարում որպես հիմնական նպատակ նախատեսվում է ապահովել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության միջազգային ներգնա զբոսաշրջիկների այցելության շուրջ 10-15տոկոս աճ 2005թ. համեմատ, արդյունքում 2006թ. ապահովելով շուրջ 4600 զբոսաշրջային այցելություններ:

2006թ համար նախատեսված ծրագրային միջոցառումների համակարգն ընդգրկում է զբոսաշրջության ոլորտի զարգացման հետևյալ հիմնական ուղղությունները`

-զբոսաշրջության ոլորտի իրավական դաշտի կատարելագործում` ուղղված ոլորտում կազմակերպչական և տնտեսական գործունեության համար բարենպաստ միջավայրի ստեղծմանը.

-զբոսաշրջային ոլորտի տեղեկատվագովազդային ապահովման համակարգի ստեղծում և զարգացում.

-զբոսաշրջության ոլորտում ցուցահանդեսներին մասնակցության ապահովում և միջազգային համագործակցության կապերի ստեղծում.

-Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ամբողջ զբոսաշրջային ոլորտին ուղղված ինտերնետային էջի ստեղծում.

-ԼՂՀ-ի մասին համառոտ տեղեկատվական ուղեցույցի մշակում և տպագրում.

-զբոսավարի և ուղեկցորդի որակավորումը ստուգելու համար համակարգչային ծրագրի

ներդրում:

2010թ. մարտի 31-ին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությունը հաստատել է 2010թ. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զբոսաշրջության զարգացման ծրագիրն ու դրա իրականացման միջոցառումների ցանկը:

Ծրագրի հիմնական **նպատակներն են՝**

-զբոսաշրջության կայուն զարգացման ապահովման միջոցով Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կայուն տնտեսական զարգացումը,

-ակտիվ և արդյունավետ մարքեթինգային քաղաքականության իրականացման միջոցով Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության, որպես զբոսաշրջության համար բարենպաստ և գրավիչ երկրի նկարագրի ձևավորումը և միջազգային շուկայում ներկայացումն ու ամրապնդումը,

-նոր աշխատատեղերի ստեղծումը, բնակչության եկամուտների ավելացումը,

-Հայաստանի Հանրապետության հետ ինտեգրացման խորացումը:

Այս ծրագրի իրականացման արդյունքում նախատեսվում է՝

-ապահովել 2010թ. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն ներգնա զբոսաշրջային այցելությունների նվազագույնը 10% աճ,

-հնարավորինս մեծացնել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն այցելող զբոսաշրջիկների գիշերակացի տևողությունը,

-ընդլայնել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն այցելող զբոսաշրջիկների ծագման աշխարհագրությունը,

-շարունակել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը Հայաստանի Հանրապետության զբոսաշրջային երթուղիներում ու փաթեթներում ընդգրկելու գործը,

-սահմանել մրցունակ զբոսաշրջային տարածաշրջաններ, կենտրոններ և զբոսաշրջային երթուղիներ՝ ընդգրկելով ճյուղային և տարածքային զարգացման ծրագրում:

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զբոսաշրջության զարգացման նախորդ տարիներին իրականացված պետական ծրագրերի արդյունքների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ 2010թ. զբոսաշրջության զարգացման ծրագրի նպատակի իրականացումը պայմանավորված է հետևյալ հիմնական խնդիրների լուծմամբ՝

-զբոսաշրջության ենթակառուցվածքների ձևավորում և զարգացում, զբոսաշրջային գործունեության սուբյեկտների ստեղծման խթանում,

-զբոսաշրջության բնագավառում արդյունավետ մարքեթինգային քաղաքականության իրականացում,

-վարչական վիճակագրական համակարգի կատարելագործում և հանրապետության տնտեսական զարգացման վրա զբոսաշրջության քանակական ու որակական ազդեցության իրական գնահատում,

-Հայաստանի Հանրապետության զբոսաշրջային շուկային Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ինտեգրում, ակտիվ և արդյունավետ համագործակցական կապերի ստեղծում,

-սփյուռքի հայկական համայնքների հետ սերտ համագործակցությամբ և արտերկրների պահանջարկի շուկաներում (մասնավորապես սփյուռքահայերի շրջանակում) տեղեկատվական աշխատանքների իրականացմամբ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զբոսաշրջային գործունեության սուբյեկտների հետ գործնական կապերի ստեղծում:

Միջազգային զբոսաշրջությունը, հանդիսանալով համաշխարհային տնտեսության բարդ և համապարփակ բնագավառ, մեծ ազդեցություն ունի ինչպես համաշխարհային տնտեսության կառուցվածքի և ընդհանուր իրավիճակի, այնպես էլ աշխարհի տարբեր երկրների և տարածաշրջանների տնտեսությունների վրա: Ներկայումս զբոսաշրջությունը առաջատար

տեղ է զբաղեցնում ապրանքների և ծառայությունների համաշխարհային արտահանման ծավալում: Ըստ կանխատեսումների 2020թ համաշխարհային եկամուտները զբոսաշրջությունից կկազմեն 2 տրլն.դոլար:

2011թ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զբոսաշրջության զարգացման ծրագրի իրականացման արդյունքում նախատեսվում է՝

-սպահովել 2011թ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն ներգնա զբոսաշրջային այցելությունների նվազագույնը 25տոկոս աճ,

-հնարավորինս մեծացնել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն այցելող զբոսաշրջիկների գիշերակացի տևողությունը,

-ընդլայնել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն այցելող զբոսաշրջիկների ծագման աշխարհագրությունը,

-շարունակել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը Հայաստանի Հանրապետության զբոսաշրջային երթուղիներում ու փաթեթներում ընդգրկելու գործը,

-սահմանել մրցունակ զբոսաշրջային տարածաշրջաններ, կենտրոններ և զբոսաշրջային երթուղիներ՝ ընդգրկելով ճյուղային և տարածքային զարգացման ծրագրերում:

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զբոսաշրջության զարգացման նախորդ տարիներին իրականացված պետական ծրագրերի արդյունքների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ 2011թ զբոսաշրջության զարգացման ծրագրի նպատակի իրականացումը պայմանավորված է հետևյալ հիմնական խնդիրների լուծմամբ՝

1)զբոսաշրջության ենթակառուցվածքների ձևավորում և զարգացում, զբոսաշրջային գործունեության սուբյեկտների ստեղծման խթանում,

2)զբոսաշրջության բնագավառում արդյունավետ մարքեթինգային քաղաքականության իրականացում,

3)վարչական վիճակագրական համակարգի կատարելագործում և հանրապետության տնտեսական զարգացման վրա զբոսաշրջության քանակական ու որակական ազդեցության իրական գնահատում,

4)Հայաստանի Հանրապետության զբոսաշրջային շուկային Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ինտեգրում, ակտիվ և արդյունավետ համագործակցական կապերի ստեղծում,

5)սփյուռքի հայկական համայնքների հետ սերտ համագործակցությամբ և արտերկրների պահանջարկի շուկաներում(մասնավորապես սփյուռքահայերի շրջանակում) տեղեկատվական աշխատանքների իրականացմամբ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զբոսաշրջային գործունեության սուբյեկտների հետ գործնական կապերի ստեղծում:

2008թ. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում գործում է ԼՂՀ ԿԱ զբոսաշրջության վարչությունը, որը գործադիր իշխանության հանրապետական մարմին է և իրականացնում է զբոսաշրջության և զբոսաշրջային գործունեության, թանգարանների և թանգարանային ֆոնդի, պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության, ուսումնասիրման և օգտագործման բնագավառներում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարության քաղաքականությունը:

Զբոսաշրջության և զբոսաշրջային գործունեության բնագավառում ԼՂՀ ԿԱ զբոսաշրջության խնդիրները հանգում են հետևյալին՝

ա) զբոսաշրջության զարգացմանը, այն տնտեսության գերակա ճյուղ դառնալուն աջակցումը,

բ) զբոսաշրջային գործունեությանը աջակցումը և դրա առաջնային ուղղությունների զարգացման համար բարենպաստ իրավական, տնտեսական և կառուցվածքային պայմանների ստեղծումը,

- զ) զբոսաշրջության զարգացման գերակա ուղղությունների սահմանումը,
- դ) Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության՝ որպես զբոսաշրջության համար բարենպաստ երկրի նկարագրի ձևավորման իրականացումը,
- ե) զբոսաշրջիկների, զբոսաշրջային գործունեության սուբյեկտների օրինական շահերի և իրավունքների պաշտպանությունը իրականացնելու համար պայմանների ստեղծումը,
- զ) զբոսաշրջության բնագավառում միջազգային համագործակցության զարգացման ապահովման իրականացումը,
- է) զբոսաշրջության գործունեության սուբյեկտների կողմից օրենքով սահմանված կարգով ստեղծված հասարակական միավորումներին աջակցումը:

3. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

Սույն հետազոտության հիմնական նպատակն է զբոսաշրջության իրական գնահատականի ձևավորման համար տեղեկատվության ստացումը, զբոսաշրջության ոլորտի տվյալների բազայի ընդլայնումն ու ամբողջականացումը, ինչպես նաև ոլորտի զարգացումն պայմանավորող հիմնական գործոնների բացահայտումն ու վերլուծությունը:

Հետազոտության նպատակներն ընդհանուր առմամբ կարելի է ձևակերպել հետևյալ կերպ.

- համարել ԼՂՀ վճարային հաշվեկշռի, մասնավորապես միջազգային զբոսաշրջության վերաբերյալ տվյալների բազան և ձևավորել նախադրյալներ դրա պարբերական արդիականացման համար,
- արդիականացնել միջազգային զբոսաշրջության վերաբերյալ տեղեկությունները և ձևավորել մեխանիզմներ դրա պարբերական իրացման համար,
- ուսումնասիրելով զբոսաշրջության նպատակայնությունը, տևողությունը, ծախսերի չափը և այլն՝ կատարել համապատասխան դասակարգումներ,
- ապահովել ոլորտի վերաբերյալ վիճակագրությունում միջազգային մեթոդաբանության կիրառումը,
- ձևավորել նախադրյալներ պետական վիճակագրությունում ընտրանքային դիտարկման մեխանիզմների կիրառկումն ընդլայնելու համար,
- ներկայացնել զբոսաշրջության բնագավառում առկա հիմնահարցերը,
- բացահայտել զբոսաշրջության ոլորտի զարգացումն խոչընդոտող առաջնահերթ խնդիրները:

4. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Հետազոտության իրականացման համար ձևավորվել է աշխատակազմ՝ հարցազրուցավարներ, որակի հսկիչներ (ստուգողներ) և կողավորողներ: Հետազոտությանը նախորդող ժամանակահատվածում իրականացվել է հարցազրուցավարների հրահանգավորում՝ ընտրանքի և հարցաթերթի լրացման կարգի վերաբերյալ, նրանց են հանձնվել դիտարկման համար անհրաժեշտ հարցաթերթերը, լրացման հրահանգները:

Հրահանգավորման ընթացքում հարցազրուցավարներին պարզաբանումներ են տրվել հարցաթերթում ներառված ցուցանիշների լրացման վերաբերյալ: Մանրամասն պարզաբանումներ են տրվել նաև հետազոտությանը մասնակցելուց հրաժարման դեպքերում հարցաթերթերի լրացման առանձնահատկությունների վերաբերյալ:

Տվյալների հավաքագրումն իրականացվել է ըստ Ստեփանակերտ քաղաքի և

հանրապետության շրջանների:

Նկատի ունենալով այն հանգամանքը, որ որոշ դեպքերում հնարավոր է նաև հարցաթերթ չլրացվելու դեպքեր՝ զբոսաշրջիկների հարցումից հրաժարվելու պատճառով, նախատեսվել է նաև պահուստային ընտրանք՝ հետազոտության արդյունքների բավարար ներկայացուցչականությունն ապահովելու նպատակով:

Անհրաժեշտ տեղեկությունների հավաքագրման աշխատանքների ողջ գործընթացն իրականացվել է ԼՂՀ ազգային վիճակագրական ծառայության աշխատակիցների (հարցազրուցավարների) կողմից, հարցումների միջոցով:

Ստացվող տեղեկատվության հնարավոր բարձր որակ ապահովելու նպատակով ԼՂՀ ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից իրականացվել են նաև մի շարք միջոցառումներ հետազոտության անհրաժեշտության և դրա նպատակների պարզաբանման, հարցաթերթերի լրացման առումով ակտիվության բարձրացման նպատակով:

Դաշտային աշխատանքները իրականացվել է 2011թ. հուլիս և օգոստոս ամիսներին:

Հարցազրուցավարների կողմից լրացված հարցաթերթերը թվաբանական և տրամաբանական ստուգման ենթարկելուց հետո մշակվել են հետազոտության արդյունքների ամփոփման նպատակով կազմված ծրագրով:

5. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Զբոսաշրջության ոլորտում անցկացված ընտրանքային հետազոտությանը մասնակցել են ԼՂՀ այցելած 677(մեկնող) և ԼՂՀ-ից մեկնած 302(ժամանող) զբոսաշրջիկ:

Հարցմանը մասնակցած 677 մեկնողներից 14 մեկնող կամ 2.1 տոկոսը եղել են միջազգային կազմակերպությունների և զինվորական ստորաբաժանումների աշխատակիցներ, ովքեր ըստ միջազգային մեթոդաբանության, չեն համարվում զբոսաշրջիկներ և նրանց հետ հարցազրույցը չի շարունակվել: Միևնույն ժամանակ, և ժամանողների, և մեկնողների շրջանում չեն արձանագրվել այնպիսի դեպքեր, երբ այցելուն հանրապետությունում 24 ժամից պակաս կամ էլ մեկ տարուց ավելի մնար:

5.1 Զբոսաշրջիկների աշխարհագրական բաշխվածությունը

Հետազոտության օրերին հանրապետությունից մեկնել են աշխարհի 32 երկրներից ԼՂՀ այցելած հետազոտությանը ընդգրկված 663 զբոսաշրջիկներ: Ընդ որում *մեկնողների* 86.6 տոկոսն ունեն հայկական ծագում:

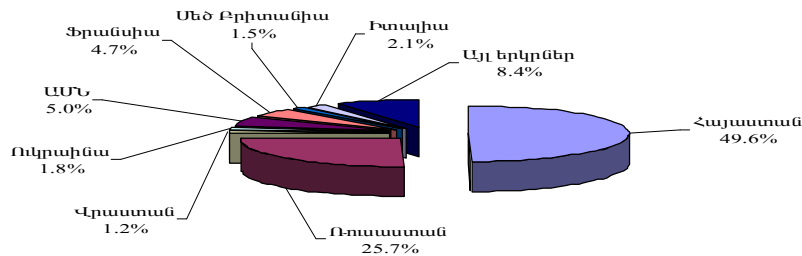
Աղյուսակ 1. Հարցմանը մասնակցած մեկնողներն ըստ քաղաքացիության երկրի

Երկրները	Մեկնողների թվաքանակը, ընդամենը մարդ	որից հայկական ծագում ունեցողներ	Մեկնողների տեսակարար կշիռը, %	որից՝ հայկական ծագում ունեցողների տեսակարար կշիռը, %	
				ընդամենի նկատմամբ	համապատասխան երկրի մեկնողների ընդամենի նկատմամբ
Ընդամենը	663	574	100.0	100.0	86.6
այդ թվում՝					
Հայաստան	329	319	49.6	55.6	97.0
Ռուսաստան	170	152	25.7	26.5	89.4
Վրաստան	8	8	1.2	1.4	100.0
Ուկրաինա	12	10	1.8	1.7	83.3
Թուրքմենիա	5	5	0.7	0.9	100.0
Ուզբեկստան	2	2	0.3	0.3	100.0
Ղազախստան	1		0.2		
Լեհաստան	3	2	0.4	0.3	66.7
Չեխիա	2	2	0.3	0.3	100.0

Երկրները	Մեկնողների թվաքանակը, ընդամենը մարդ	որից հայկական ծագում ունեցողներ	Մեկնողների տեսակարար կշիռը, %	որից՝ հայկական ծագում ունեցողների տեսակարար կշիռը, %	
				ընդամենի նկատմամբ	համապատասխան երկրի մեկնողների ընդամենի նկատմամբ
Բուլղարիա	2		0.3		
Իսպանիա	2	1	0.3	0.2	50.0
Բելգիա	1		0.2		
Շվեյցարիա	1	1	0.2	0.2	100.0
Հոլանդիա	1	1	0.2	0.2	100.0
Սլովակիա	1		0.2		
Մեքսիկա	1		0.2		
Իրաք	1	1	0.2	0.2	100.0
Իրան	3	3	0.4	0.5	100.0
Կանադա	5	3	0.8	0.5	60.0
ԱՄՆ	33	29	5.0	5.1	87.9
Ֆրանսիա	31	17	4.7	2.9	54.8
Գերմանիա	4	1	0.6	0.2	25.0
Պորտուգալիա	3	1	0.4	0.2	33.3
Արգենտինա	3		0.4		
Սիրիա	5	2	0.7	0.3	40.0
ՄԱԷ	1	1	0.2	0.2	100.0
Մեծ Բրիտանիա	10	5	1.5	0.9	50.0
Իտալիա	14	1	2.1	0.2	7.1
Լիբանան	2		0.3		
Լատվիա	1	1	0.1	0.2	100.0
Էստոնիա	1	1	0.1	0.2	100.0
Լիտվա	5	5	0.7	0.8	100.0

Աղյուսակից ակնհայտ է, որ հարցմանը մասնակցած մեկնողների 49.6 տոկոսն ունեն չ՛հ, 25.7 տոկոսը՝ Ռ-Դ, 5.0 տոկոսը՝ ԱՄՆ, 4.7 տոկոսը՝ Ֆրանսիայի քաղաքացիություն:

Գծապատկեր 1. Հարցմանը մասնակցած մեկնողների բաշխվածությունն ըստ քաղաքացիության երկրի, %

Հարցման ժամանակ պարզվեց, որ մեկնողների 29.6 տոկոսը կամ 196 զբոսաշրջիկ նախկինում ընդհանրապես չեն այցելել Լեռնային Ղարաբաղ: Նախկինում Լեռնային Ղարաբաղ չայցելածների 43.9տոկոսը բաժին է ընկնում չ՛հ-ի, 11.7-ական տոկոսը՝ Ռուսաստանի և Ֆրանսիայի, 6.6տոկոսը՝ Իտալիայի, 6.1տոկոսը՝ ԱՄՆ-ի, 2.6-ական տոկոսը Ուկրաինայի և Մեծ Բրիտանիայի քաղաքացիներին:

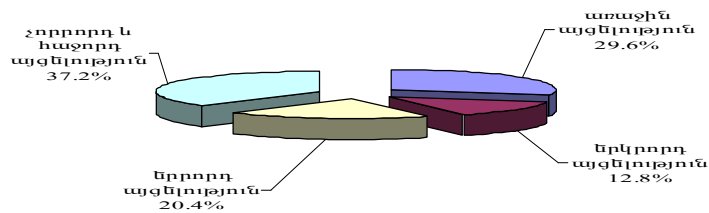
Աղյուսակ 2. Հարցմանը մասնակցած մեկնողների բաշխվածությունը ըստ ԼՂՀ այցելության քանակի և երկրների, %

Երկրները	Նախկինում Լեռնային Ղարաբաղ չայցելածներ	Նախկինում Լեռնային Ղարաբաղ այցելածներ, որից	մեկ այցելություն	երկու այցելություն	երեք և ավելի այցելություն
Ընդամենը	100.0	100.0	18.2	28.9	52.9
այդ թվում՝					
Հայաստան	43.9	100.0	20.2	41.1	38.7
Ռուսաստան	11.7	100.0	11.6	10.9	77.5
Վրաստան	1.5	100.0	60.0	20.0	20.0

Երկրները	Նախկինում Լեռնային Ղարաբաղ չայցելածներ	Նախկինում Լեռնային Ղարաբաղ չայցելածներ, որից	մեկ այցելություն	երկու այցելություն	երեք և ավելի այցելություն
Ուկրաինա	2.6	100.0	14.3	28.6	57.1
ԱՊՀ այլ երկրներ	0.5	100.0		42.9	57.1
Իրան	1.5	-	-	-	-
Կանադա	1.0	100.0		33.3	66.7
ԱՄՆ	6.1	100.0	42.9	23.8	33.3
Ֆրանսիա	11.7	100.0	37.5	25.0	37.5
Գերմանիա	1.5	100.0	100.0		
Պորտուգալիա	0.5	100.0		50.0	50.0
Արգենտինա	1.6	-	-	-	-
Սիրիա	1.6	100.0	50.0	50.0	
ՄԱԷ	-	100.0			100.0
Մեծ Բրիտանիա	2.6	100.0			100.0
Իտալիա	6.6	100.0		100.0	
Լիբանան	1.0	-	-	-	-
Լիտվա	-	100.0			100.0
Այլ երկրներ	4.1	100.0	11.1	22.2	66.7

Հարցման մասնակիցների գերակշիռ մեծամասնությունը՝ 70.4տոկոսը կամ 467 զբոսաշրջիկ, նախկինում այցելել են Ղարաբաղ, ընդ որում դրանց 52.9տոկոսը այցելել են երեք և ավելի անգամ, 28.9տոկոսը՝ երկու անգամ, իսկ 18.2տոկոսը՝ ընդամենը մեկ անգամ:

Գծապատկեր 2. Մեկնողների կառուցվածքն ըստ այցելությունների քանակի, %

Ինչ վերաբերում է ժամանողներին, ապա հետազոտված զբոսաշրջիկները հանրապետությունից մեկնել են աշխարհի 23երկրներ ու ամենաշատը այցելել են Հայաստանի Հանրապետություն(ընդամենի 49.3տոկոսը), Ռուսաստանի Դաշնություն(25.5 տոկոսը), Վրաստան(11.6 տոկոսը) և Թուրքիա(2.0 տոկոսը):

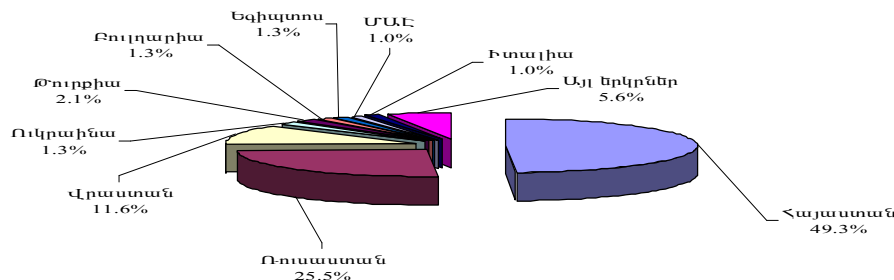
Աղյուսակ 3. Հարցմանը մասնակցած ժամանողների աշխարհագրական բաշխվածությունը

Երկրները	Ժամանողների թվաքանակը, մարդ	Տեսակարար կշիռը, %
Ընդամենը	302	100.0
այդ թվում՝		
Հայաստան	149	49.3
Ռուսաստան	77	25.5
Վրաստան	35	11.6
Ուկրաինա	4	1.3
Բելառուսիա	1	0.3
Թուրքմենիա	1	0.3
Ուզբեկիստան	1	0.3
Ղազախստան	2	0.8
Հունաստան	1	0.3
Բուլղարիա	4	1.4
Իսպանիա	1	0.3
Իրան	1	0.3
ԱՄՆ	1	0.3
Ֆրանսիա	2	0.7
Սիրիա	1	0.3
ՄԱԷ	3	1.0
Մեծ Բրիտանիա	1	0.3

Երկրները	Ժամանողների թվաքանակը, մարդ	Տեսակարար կշիռը, %
Իտալիա	3	1.0
Կիպրոս	2	0.7
Եգիպտոս	4	1.4
Իսրայել	1	0.3
Թուրքիա	6	2.0
Լատվիա	1	0.3

11 երկիր այցելել են մեկական, իսկ 3 երկիր երկուական զբոսաշրջիկ: Միացյալ Արաբական Էմիրություններ և Իտալիա այցելել են 3-ական, իսկ Ուկրաինա, Բուլղարիա, Եգիպտոս՝ 4-ական զբոսաշրջիկ:

Գծապատկեր 3. Հարցմանը մասնակցած ժամանողների աշխարհագրական բաշխվածությունը, %

5.2. Զբոսաշրջիկների սեռատարիքային բաշխվածությունը

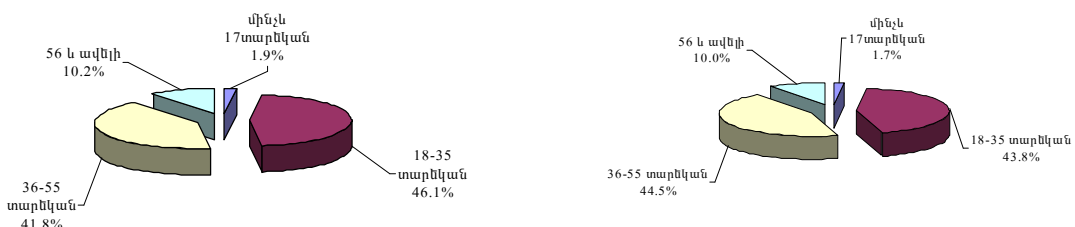
Հարցմանը մասնակցած 663 մեկնողներից 423-ը կամ 63.8 տոկոսը կազմել են տղամարդիկ, իսկ 240-ը կամ 36.2 տոկոսը՝ կանայք: Ընդ որում մինչև 17 տարեկանների կառուցվածքում զբոսաշրջիկների 66.7 տոկոսը կազմել են տղամարդիկ, իսկ 33.3 տոկոսը՝ կանայք, 18-35 տարեկանների կառուցվածքում՝ համապատասխանաբար 65.0 տոկոս և 35.0 տոկոս, 36-55 տարեկանների կառուցվածքում՝ 62.3 տոկոս և 37.7 տոկոս, իսկ 56 տարեկան և բարձր տարիքի անձինք՝ 64.2 տոկոս և 35.8 տոկոս:

Աղյուսակ 4. Հարցմանը մասնակցած մեկնողների սեռատարիքային կազմը

Տարիքը	Մեկնողների թվաքանակը, մարդ		
	Ընդամենը	Տղամարդ	Կին
մինչև 17 տարեկան	12	8	4
18-35 տարեկան	300	195	105
36-55 տարեկան	284	177	107
56 և ավելի	67	43	24
Ընդամենը	663	423	240
Միջին տարիքը, տարի	38	38	38

Եվ տղամարդկանց, և կանանց շրջանում ամենաշատ զբոսաշրջիկներ բաժին են ընկել 18-35 և 36-55 տարիքային խմբերին: Ընդ որում մեկնողների միջին տարիքը կազմել է 38 տարեկան:

Գծապատկեր 4. Մեկնողների բաշխումը ըստ առանձին տարիքային խմբերի, %

Ըստ աշխարհագրական բաշխվածության բոլոր տարիքային խմբերում գերակշռում են Հայաստանի Հանրապետություն և Ռուսաստանի Դաշնություն մեկնող զբոսաշրջիկները: Մինչև 17տարեկանների 33.3տոկոսը, 18-35տարեկանների՝ 55.3տոկոսը, 36-55տարեկանների՝ 49.3տոկոսը, 56տարեկան և բարձր տարիքային խմբի ներկայացուցիչների՝ 28.4տոկոսը կազմել են ՀՀ, իսկ համապատասխանաբար՝ 41.7 տոկոսը, 20.3 տոկոսը, 28.9 տոկոսը և 32.8 տոկոսը՝ ՌԴ մեկնողները:

Բացի դրանից մինչև 17 տարեկան տարիքային խմբում համեմատաբար բարձր կշիռ կազմել են Լիտվա՝ 16.7 տոկոս, և Ֆրանսիա՝ 8.3 տոկոս, մեկնողները, իսկ 56 տարեկան և բարձր տարիքային խմբում՝ ԱՄՆ՝ 14.9 տոկոս, Գերմանիա և Մեծ Բրիտանիա՝ 3.0-ական տոկոս, մեկնողները:

Աղյուսակ 5. Մեկնողներն ըստ երկրների և տարիքային խմբերի, %

Երկրները	մինչև 17 տարեկան	18-35 տարեկան	36-55 տարեկան	56 և ավելի	Ընդամենը
Ընդամենը	1.8	45.3	42.8	10.1	100.0
այդ թվում՝					
Հայաստան	1.2	50.4	42.6	5.8	100.0
Ռուսաստան	3.0	35.9	48.2	12.9	100.0
Վրաստան	0.0	37.5	62.5	0.0	100.0
Ուկրաինա	0.0	41.7	50.0	8.3	100.0
ԱՊՀ այլ երկրներ	0.0	12.5	37.5	50.0	100.0
Իրան	0.0	0.0	100.0	0.0	100.0
Կանադա	0.0	20.0	80.0	0.0	100.0
ԱՄՆ	0.0	39.4	30.3	30.3	100.0
Ֆրանսիա	3.2	67.8	25.8	3.2	100.0
Գերմանիա	0.0	50.0	0.0	50.0	100.0
Պորտուգալիա	0.0	66.7	0.0	33.3	100.0
Արգենտինա	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0
Սիրիա	0.0	40.0	60.0	0.0	100.0
ՄԱԷ	0.0	0.0	100.0	0.0	100.0
Մեծ Բրիտանիա	0.0	80.0	0.0	20.0	100.0
Իտալիա	0.0	42.9	50.0	7.1	100.0
Լիբանան	0.0	0.0	50.0	50.0	100.0
Լիտվա	40.0	20.0	40.0	0.0	100.0
Այլ երկրներ	0.0	29.4	52.9	17.6	100.0

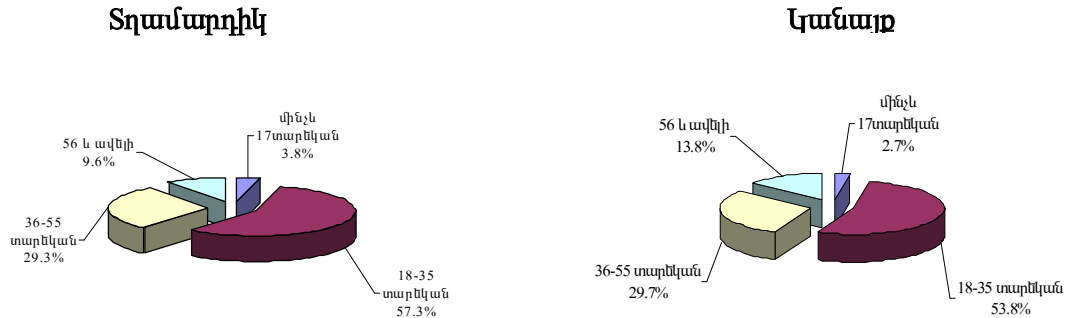
Հարցմանը մասնակցած 302 ժամանողներից 52.0տոկոսը կազմել են տղամարդիկ, իսկ 48.0տոկոսը՝ կանայք: Ընդ որում տղամարդիկ գերակշռում են բոլոր տարիքային խմբերում, բացի 56տարեկան և բարձր տարիքային խմբից: Մինչև 17տարեկան տարիքային խմբում տղամարդիկ կազմել են 60.0տոկոս, իսկ կանայք՝ 40.0տոկոս, 18-35տարեկան տարիքային խմբում՝ համապատասխանաբար 53.6 տոկոս և 46.4 տոկոս, 36-55տարիքային խմբում՝ 51.7տոկոս և 48.3տոկոս, իսկ ահա 56տարեկան և բարձր տարիքային խմբում՝ կանայք կազմել են ընդամենի 57.1 տոկոսը, իսկ տղամարդիկ՝ 42.9 տոկոսը:

Աղյուսակ 6. Հարցմանը մասնակցած ժամանողների սեռատարիքային կառուցվածքը

Տարիքը	Ժամանողների թվաքանակը, մարդ			Տեսակարար կշիռը, %		
	ընդամենը	որից՝		ընդամենը	որից՝	
		տղամարդ	կին		տղամարդ	կին
մինչև 17 տարեկան	10	6	4	3.3	3.8	2.7
18-35 տարեկան	168	90	78	55.6	57.3	53.8
36-55 տարեկան	89	46	43	29.5	29.3	29.7
56 և ավելի	35	15	20	11.6	9.6	13.8
Ընդամենը	302	157	145	100.0	100.0	100.0
Միջին տարիքը, տարի	36	35	37	-	-	-

Ժամանողների միջին տարիքը կազմել է 36 տարեկան, ընդ որում տղամարդկանցը՝ 35 տարեկան, իսկ կանանցը՝ 37 տարեկան: Հետազոտության ժամանակ պարզվեց նաև, որ, ինչպես և մեկնողների կառուցվածքում, ժամանողների կառուցվածքում ևս մեծ մասը բաժին է ընկնում 18-35 և 36-55տարեկան տարիքային խմբերին:

Գծապատկեր 5. Ժամանողների բաշխումը ըստ առանձին տարիքային խմբերի,%

Հարցմամբ պարզվել է նաև, որ բոլոր տարիքային խմբերի զբոսաշրջիկները ավելի հաճախ այցելել են Հայաստան և Ռուսաստան, ընդ որում մինչև 17տարեկան տարիքային խմբում այն կազմել է համապատասխանաբար 70.0 և 20.0տոկոս, 18-35տարեկան տարիքային խմբում՝ 42.3 և 26.8տոկոս, 36-55տարեկան տարիքային խմբում՝ 59.6 և 18.0 տոկոս, 56տարեկան և բարձր տարիքային խմբում՝ 51.4 և 40.0տոկոս: Բացի դրանից, մինչև 17տարեկան տարիքային խմբում ժամանողների 10.0տոկոսն այցելել են Ուկրաինա, 18-35 տարեկան տարիքային խմբում 16.1 տոկոսը՝ Վրաստան, 3.0տոկոսը՝ Թուրքիա, 2.4տոկոսը՝ Եգիպտոս, 1.8-ական տոկոսը՝ Ուկրաինա, Բուլղարիա և Միացյալ Արաբական Էմիրություններ, 36-55տարեկան տարիքային խմբում 7.9տոկոսը՝ Վրաստան, 2.2-ական տոկոսը՝ Ֆրանսիա, Իտալիա, 56տարեկան և բարձր տարիքային խմբում 2.9-ական տոկոսը՝ Վրաստան և Իրան:

Աղյուսակ 7. Ժամանողների աշխարհագրական կառուցվածքն ըստ տարիքային խմբերի,%

Երկրները	մինչև 17 տարեկան	18-35 տարեկան	36-55 տարեկան	56 և ավելի	Ընդամենը
Ընդամենը	3.3	55.6	29.5	11.6	100.0
այդ թվում՝					
Հայաստան	4.7	47.6	35.6	12.1	100.0
Ռուսաստան	2.6	58.4	20.8	18.2	100.0
Վրաստան	0.0	77.1	20.0	2.9	100.0
Ուկրաինա	25.0	75.0	0.0	0.0	100.0
ԱՊՀ այլ երկրներ	0.0	20.0	60.0	20.0	100.0
Իրան	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0
Թուրքիա	0.0	83.3	16.7	0.0	100.0
ԱՄՆ	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0
Ֆրանսիա	0.0	0.0	100.0	0.0	100.0
Բուլղարիա	0.0	75.0	25.0	0.0	100.0
Եգիպտոս	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0
Հունաստան	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0
Միքիա	0.0	0.0	100.0	0.0	100.0
ՄԱԷ	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0
Մեծ Բրիտանիա	0.0	100.0	0.0	0.0	100.0
Իտալիա	0.0	33.3	66.7	0.0	100.0
Այլ երկրներ	0.0	40.0	60.0	0.0	100.0

5.3. Չբուսաշրջիկների բաշխվածությունը ըստ ճանապարհորդության նպատակների

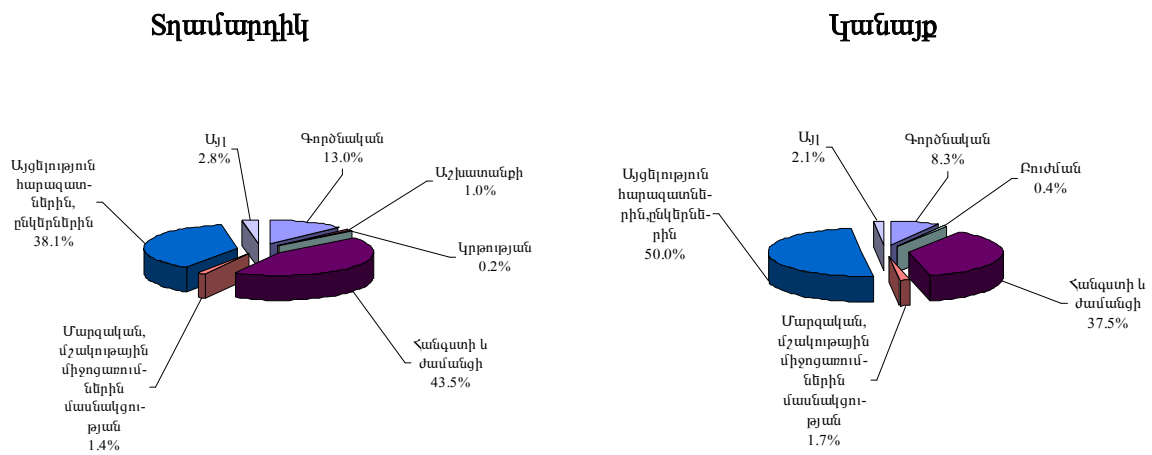
Հետազոտության արդյունքներով զբոսաշրջիկների 42.4 տոկոսը ԼՂՀ են ժամանել հարազատներին և ընկերներին այցելելու, 41.3 տոկոսը՝ հանգստի և ժամանցի, 11.3 տոկոսը՝ գործնական նպատակներով:

Աղյուսակ 8. Հարցմանը մասնակցած մեկնողների բաշխվածությունը ըստ նպատակի

Նպատակը	Մեկնողների թվաքանակը, մարդ	Տեսակարար կշիռը, %
Գործնական	75	11.3
Աշխատանքի	4	0.6
Կրթության	1	0.2
Բուժման	1	0.2
Հանգստի և ժամանցի	274	41.3
Մարզական, մշակութային միջոցառումներին մասնակցության	10	1.5
Այցելություն հարազատներին, ընկերներին	281	42.4
Այլ	17	2.5
Ընդամենը	663	100.0

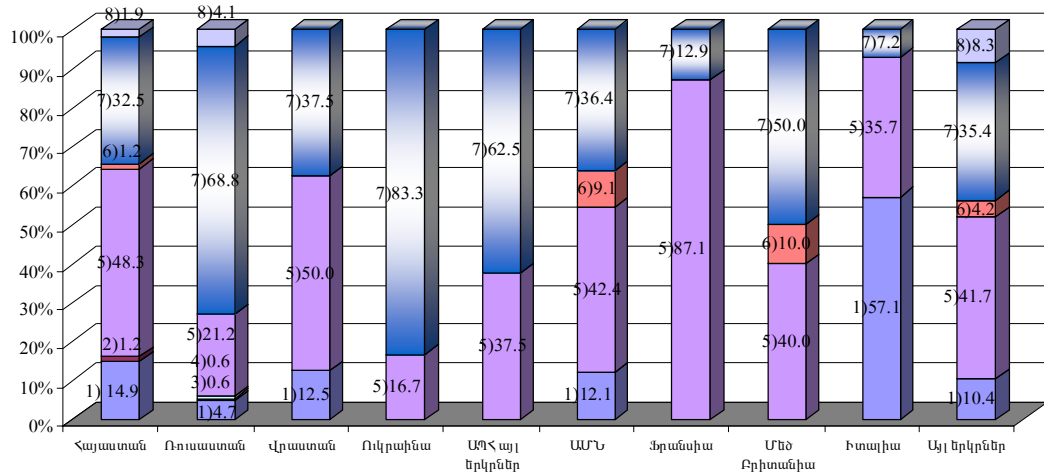
Ընդ որում 18-35 տարեկանների 13.0տոկոսը (տղամարդկանց 13.8տոկոսը և կանանց 11.4 տոկոսը) ժամանել են Ղարաբաղ գործնական, 49.3տոկոսը(տղամարդկանց 51.3տոկոսը և կանանց 45.7տոկոսը)՝ հանգստի և ժամանցի, 34.7տոկոսը(տղամարդկանց 30.8տոկոսը և կանանց 41.9տոկոսը)՝ հարազատներին և ընկերներին այցելության նպատակներով, 36-55 տարիքային խմբի ներկայացուցիչների 10.6տոկոսը (տղամարդկանց 13.0տոկոսը և կանանց 6.5տոկոսը) ժամանել են գործնական, 37.7տոկոսը (տղամարդկանց 40.1 տոկոսը և կանանց 33.6տոկոսը) հանգստի և ժամանցի, 45.8տոկոսը (տղամարդկանց 40.7տոկոսը և կանանց 54.2տոկոսը) հարազատներին և ընկերներին այցելության նպատակներով:

Գծապատկեր 6. Մեկնողների բաշխումը ըստ սեռի և նպատակների,%

ՀՀ-ից ԼՂՀ այցելածների 48.3տոկոսը հանգստի և ժամանցի, իսկ 32.5տոկոսը՝ հարազատներին և ընկերներին այցելության նպատակ են ունեցել: Հիմնականում նույն նպատակներով են Ղարաբաղ այցելել ԱՄՆ-ից և Ֆրանսիայից(համապատասխանաբար 42.4տոկոս և 36.4տոկոս, 87.1տոկոս և 12.9տոկոս), իսկ Ռուսաստանի Դաշնություն մեկնողների 68.8տոկոսը հանրապետություն են ժամանել հարազատներին և ընկերներին այցելության, 21.2տոկոսը՝ հանգստի և ժամանցի նպատակներով:

Գծապատկեր 7. Մեկնողների կառուցվածքն ըստ այցելության նպատակների՝ քաղաքացիության երկրներով, %

1. Գործնական 3. Կրթության 5. Հանգստի և ժամանցի 7. Այցելություն հարազատներին, ընկերներին
 2. Աշխատանքի 4. Բուժման 6. Սարգական, մշակութային 8. Այլ միջոցառումներին մասնակցության

Ընդհանուր առմամբ, ինչպես երևում է գծապատկերից մեկնողների մեծամասնությունը հիմնականում եկել են հարազատներին, ընկերներին այցելության և հանգստի ու ժամանցի նպատակներով: Իսկ ահա Լիբանանից ժամանած զբոսաշրջիկների կշիռները հավասարաչափ են բաշխվել գործնական և մարզական, մշակութային միջոցառումներին մասնակցության նպատակների միջև: Իտալիայից ժամանած զբոսաշրջիկների 57.1 տոկոսը, Գերմանիայից՝ 25.0 տոկոսը, Կանադայից և Սիրիայից, համապատասխանաբար, 20.0-ական տոկոսը այցելել են Ղարաբաղ գործնական նպատակով:

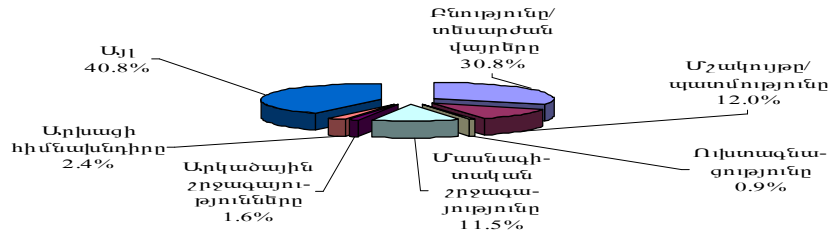
Ղարաբաղն ընտրելու հիմնական պատճառի վերաբերյալ հարցադրմանը մեկնողների 40.8տոկոսը նշել է «այլ» պատասխանը, իսկ 30.8տոկոսի Ղարաբաղ գալու հիմնական պատճառը հանդիսացել է բնությունը/տեսարժան վայրերը: «Այլ» պատասխան ընտրածների մեծամասնությունը՝ 93.1տոկոսը պատասխանել է, որ այցելել է Ղարաբաղ հարազատներին և ընկերներին տեսակցելու, իսկ մնացած մասը՝ իր հարազատ հանգրվանում հանգստանալու նպատակով:

Աղյուսակ 9. Հարցմանը մասնակցած մեկնողները ըստ Ղարաբաղն ընտրելու հիմնական պատճառի

	Թվաքանակը, մարդ	Տեսակարար կշիռը, %	որից հայկական ծագում ունեցողներ	Տեսակարար կշիռը, %
Ընդամենը մեկնողներ	750	100.0	648	100.0
այդ թվում՝				
Բնությունը/տեսարժան վայրերը	231	30.8	190	29.3
Մշակույթ/պատմությունը	90	12.0	77	11.9
Ուշտազնացությունը	7	0.9	7	1.1
Մասնագիտական շրջագայությունը	86	11.5	58	8.9
Արկածային շրջագայությունը	12	1.6	9	1.4
Արցախի հիմնախնդիրը	18	2.4	13	2.0
Այլ	306	40.8	294	45.4

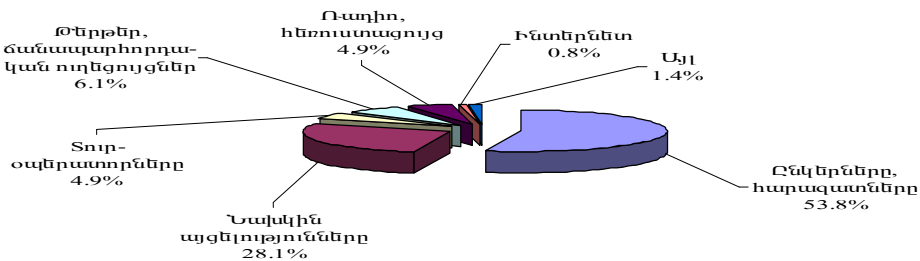
Հարցվածների միայն 12.0 տոկոսն է այցելել Ղարաբաղ մշակույթին և պատմությանը ծանոթանալու, իսկ 2.4 տոկոսին գրավել է Արցախի հիմնախնդիրը:

Գծապատկեր 8. Մեկնողների բաշխումը ըստ Ղարաբաղի ընտրելու հիմնական պատճառի, %

«Ղարաբաղի ընտրելու հարցում ի՞նչ տեղեկատվական աղբյուրներից եք օգտվել» հարցին գերակշիռ մեծամասնությունը՝ ավելի քան 53 տոկոսը, նշել է ընկերներին, հարազատներին: Իսկ հետազոտության մասնակիցների 28.1 տոկոսը հաշվի է առել նախկին այցելությունները:

Գծապատկեր 9. Մեկնողների բաշխումը ըստ Ղարաբաղի ընտրելու հարցում տեղեկատվական աղբյուրներից օգտվելու հանգամանքի, %

Վերլուծելով ժամանողների ճանապարհորդության հիմնական նպատակները կարելի է ասել, որ այն նույնական է մեկնողների ճանապարհորդության հիմնական նպատակների հետ: Մասնավորապես՝ ժամանողների 37.4 տոկոսը մեկնել են հանգստի և ժամանցի, 24.2 տոկոսը՝ հարազատներին և ընկերներին այցելության և 13.3 տոկոսը՝ գործնական նպատակներով:

Աղյուսակ 10. Հարցմանը մասնակցած ժամանողների բաշխվածությունը ըստ նպատակի

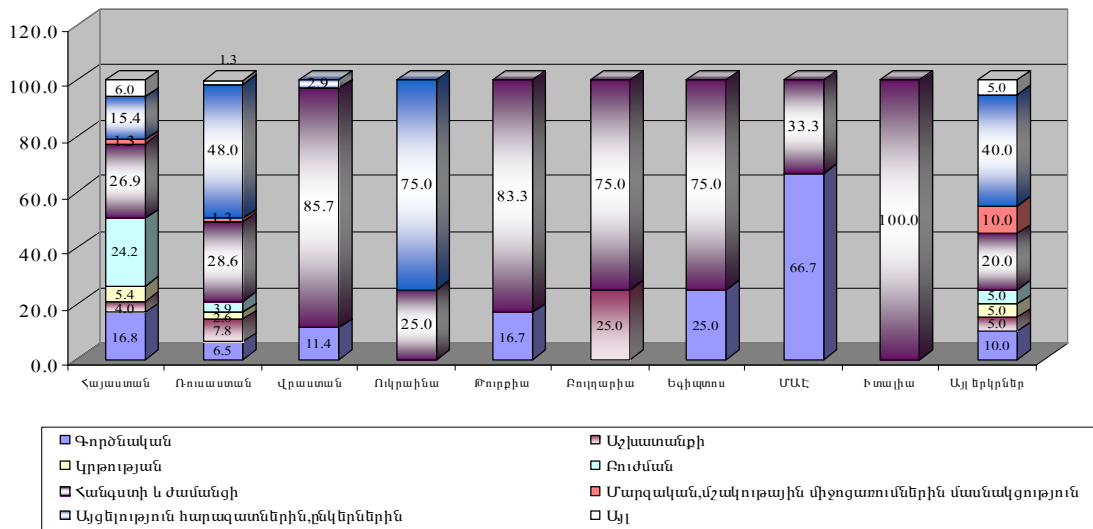
Նպատակը	Ժամանողների թվաքանակը, մարդ	Տեսակարար կշիռը, %
Գործնական	40	13.3
Աշխատանքի	13	4.3
Կրթության	10	3.3
Բուժման	39	12.9
Հանգստի և ժամանցի	113	37.4
Մարզական, մշակութային միջոցառումներին մասնակցության	4	1.3
Այցելություն հարազատներին, ընկերներին	73	24.2
Այլ	10	3.3
Ընդամենը	302	100.0

Ժամանողներից չնչին մաս են կազմում մարզական, մշակութային միջոցառումներին մասնակցության և կրթության նպատակներով մեկնածները, համապատասխանաբար, 1.3 և 3.3 տոկոս, իսկ բուժման նպատակով ժամանողների կշիռը կազմել է 12.9 տոկոս:

Կապելով ժամանողների աշխարհագրական բաշխվածությունը ճանապարհորդության նպատակների հետ, պարզվեց, որ Հայաստան, Վրաստան, Թուրքիա, Ֆրանսիա, Բուլղարիա, Եգիպտոս, Հունաստան, Իտալիա զբոսաշրջիկների մեծ մասը այցելել են հանգստի և ժամանցի, Ռուսաստան, Ուկրաինա, ԱՄՆ և Սիրիա՝

հարազատներին և ընկերներին այցելության, Իրան և ՄԱԷ՝ գործնական, իսկ Մեծ Բրիտանիա՝ մարզական միջոցառումներին մասնակցելու նպատակներով:

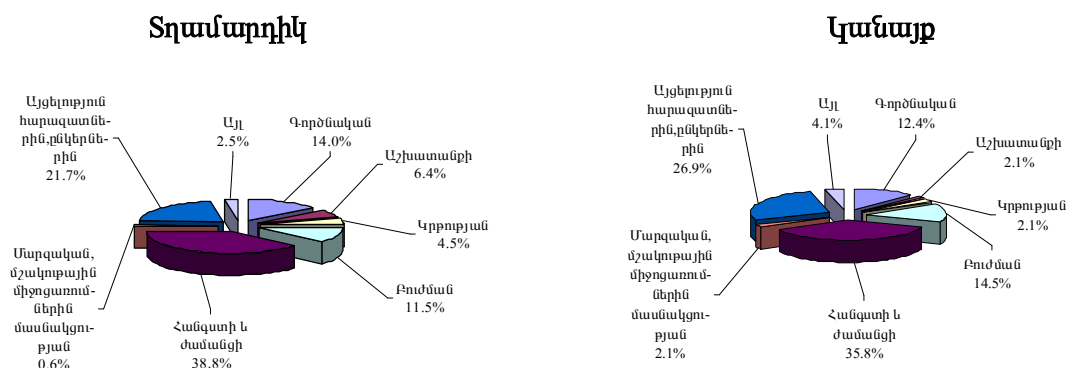
Գծապատկեր 10. Ժամանողների աշխարհագրական բաշխվածության կառուցվածքն ըստ այցելության նպատակի,%

Աշխատանքի նպատակով զբոսաշրջիկները մեկնել են Հայաստան, Ռուսաստան, Բուլղարիա, կրթության և բուժման նպատակներով՝ Հայաստան և Ռուսաստան:

«Ճանապարհորդության հիմնական նպատակները» հարցի արդյունքների ամփոփման ժամանակ տեղեկատվություն է ստացվել նաև սեռատարիքային կառուցվածքի մասին, ըստ որի գործնական, աշխատանքի, կրթության, հանգստի և ժամանցի, մարզա-մշակութային միջոցառումներին մասնակցելու ու հարազատներին և ընկերներին այցելության նպատակներով ժամանածների գերակշիռ մեծամասնությունը, համապատասխանաբար, 67.5, 61.5, 100.0, 68.1, 100.0 և 42.5 տոկոսը կազմել են 18-35 տարիքային խմբի, իսկ բուժման և այլ նպատակներով՝ համապատասխանաբար 48.7 և 50.0 տոկոսը՝ 36-55 տարեկան տարիքային խմբի ներկայացուցիչները: Ընդ որում 18-35 տարեկան տարիքային խմբում բացի մարզա-մշակութային միջոցառումներին մասնակցելու, հարազատներին և ընկերներին այցելության և այլ նպատակներով ժամանողներից ամենաշատը կազմում են տղամարդիկ, իսկ 36-55 տարեկան տարիքային խմբում բուժման, հանգստի և այլ նպատակներով ժամանածների կառուցվածքում կանայք:

Գծապատկեր 11. Ժամանողների բաշխումը ըստ սեռի և նպատակների,%

Հարցմանը մասնակցած մինչև 17 տարեկանների 10.0 տոկոսը (լրիվությամբ կանանց մասնաբաժինն է) մեկնել են Ղարաբաղից բուժման նպատակով, 50.0 տոկոսը (տղամարդկանց 80.0 տոկոսը և կանանց 20.0 տոկոսը) հանգստի և ժամանցի, 10.0 տոկոսը (լրիվությամբ տղամարդկանց մասնաբաժինն է) մարզա-մշակութային միջոցառումներին մասնակցելու ու 30.0 տոկոսը (տղամարդկանց 33.0 տոկոսը և կանանց 67.0 տոկոսը) հարազատներին և ընկերներին այցելության նպատակներով: Ժամանողների 56 տարեկան և բարձր տարիքային խմբի ներկայացուցիչներից 2.9 տոկոսը (լրիվությամբ կանանց մասնաբաժինն է) մեկնել են գործնական նպատակով, 28.6 տոկոսը (տղամարդկանց և կանանց 50.0-ական տոկոսը) բուժման, 20.0 տոկոսը (տղամարդկանց 42.9 տոկոսը և կանանց 57.1 տոկոսը) հանգստի և ժամանցի, 42.9 տոկոսը (տղամարդկանց 40.0 տոկոսը և կանանց 60.0 տոկոսը) հարազատներին և ընկերներին այցելության, 5.7 տոկոսը (տղամարդկանց և կանանց 50.0-ական տոկոսը) այլ նպատակներով:

5.4. Զբոսաշրջիկների նախընտրությունը ըստ կացարանի տեսակների

Հետազոտության ժամանակ ուսումնասիրվել են նաև զբոսաշրջիկների ճանապարհորդության ընթացքում հանգրվանները և գիշերելու վայրերը: Ըստ ամփոփված տվյալների, մեկնողների 57.7 տոկոսը ու ժամանողների 56.9 տոկոսը մնացել են բարեկամի կամ ընկերոջ տանը, համապատասխանաբար, 37.6 տոկոսը ու 23.9 տոկոսը՝ հյուրանոցում: Մեկնողների 1.9 տոկոսը հանգրվանել է իր սեփական տանը:

Կան նաև դեպքեր, երբ զբոսաշրջիկը իր ճանապարհորդության ժամանակ գիշերել է տարբեր վայրերում:

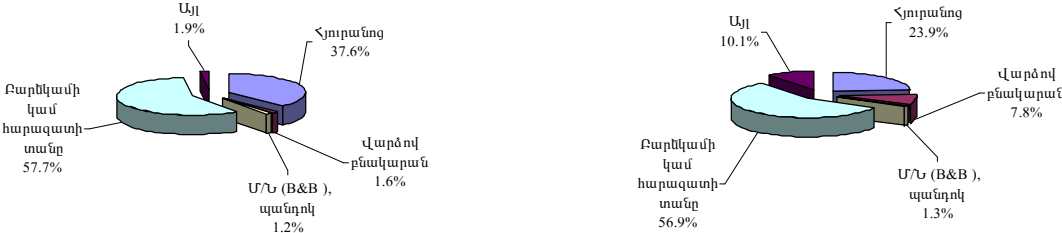
Աղյուսակ 11. Զբոսաշրջիկների ճանապարհորդության տևողությունը ըստ կացարանի տեսակի

Կացարանի տեսակները	Մեկնողների թվաքանակը, մարդ	Ժամանողների թվաքանակը, մարդ	Տեսակարար կշիռը, %		Գիշերած օրերի քանակը		Տեսակարար կշիռը, %	
			Մեկնողների	Ժամանողների	Մեկնողների	Ժամանողների	Մեկնողների	Ժամանողների
Ընդամենը	672	306	100.0	100.0	6175	4476	100.0	100.0
Հյուրանոց	253	73	37.6	23.9	1193	576	19.3	12.9
Վարձով բնակարան	11	24	1.6	7.8	339	696	5.5	15.5
Մ/Ն (B&B), պանդոկ ¹⁾	8	4	1.2	1.3	20	20	0.3	0.5
Բարեկամի կամ ընկերոջ տանը	388	174	57.7	56.9	4404	2516	71.3	56.2
Այլ	12	31	1.9	10.1	219	668	3.6	14.9
Մեկ զբոսաշրջիկի հաշվով գիշերած միջին օրերի քանակը	9	15	X	X	X	X	X	X

1) Մ/Ն-մահճակալ և նախաճաշ

Հետազոտությամբ ընդգրկված ԼՂՀ այցելածները հանրապետությունում ընդհանուր առմամբ գիշերել են 6175օր, իսկ այլ երկրներ այցելածները՝ 4476օր: Մեկ զբոսաշրջիկը ԼՂՀ-ում գիշերել է միջին հաշվով 9օր, այլ երկրներում 15օր:

Գծապատկեր 12. Զբոսաշրջիկների բաշխումը ըստ հանգրվանելու վայրի, % Մեկնողներ Ժամանողներ

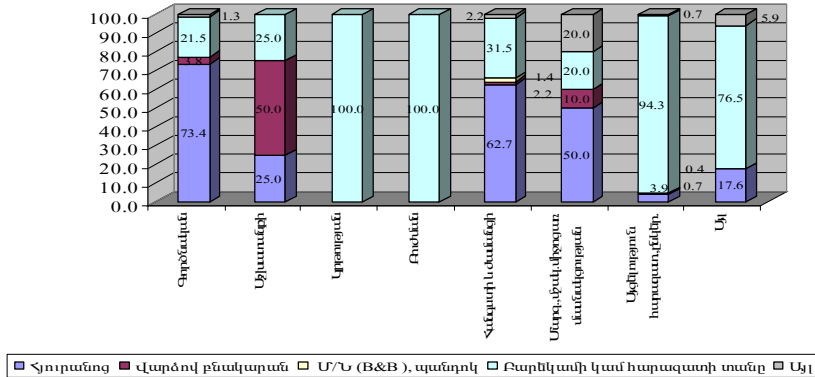

Մեկ զբոսաշրջիկի հաշվով գիշերակացի միջին տևողությունը ըստ կացարանի տեսակի տարբեր է, այսպես ամենաբարձր ցուցանիշ՝ 11 օր և 14 օր արձանագրվել է համապատասխանաբար ԼՂՀ-ում և այլ երկրներում բարեկամի կամ հարազատի տանը

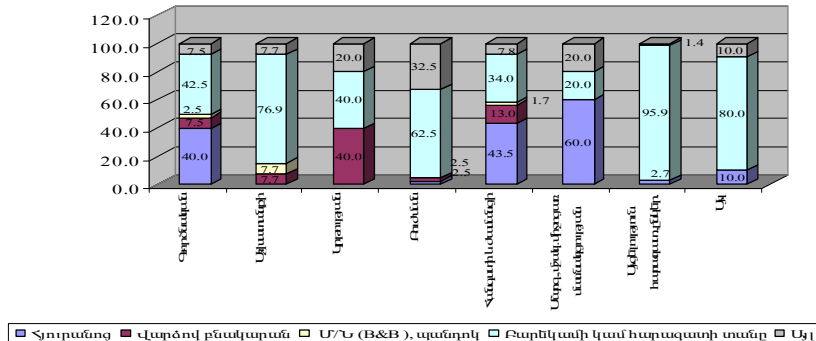
գիշերաժների, ամենացածրը՝ համապատասխանաբար 3 օր և 5 օր Մ/Ն (B&B), պանդոկում գիշերաժների մոտ:

Գործնական նպատակով ԼՂՀ այցելածների 73.4 տոկոսը և այլ երկրներ այցելածների 40.0 տոկոսը հանգրվանել է հյուրանոցում, համապատասխանաբար 21.5 տոկոսը և 42.5 տոկոսը՝ բարեկամի կամ ընկերոջ տանը, հանգստի և ժամանցի նպատակով մեկնածների 62.7 տոկոսը և ժամանածների 43.5 տոկոսը՝ հյուրանոցում, համապատասխանաբար, 31.5 տոկոսը և 34.0 տոկոսը՝ բարեկամի կամ ընկերոջ տանը, կրթության և բուժման նպատակով մեկնածները լրիվությամբ մնացել են իրենց բարեկամի կամ ընկերոջ տանը:

Գծապատկեր 13. Մեկնողների բաշխումը ըստ ճանապարհորդության նպատակի և կացարանի, %

Գծապատկեր 14. Ժամանողների բաշխումը ըստ ճանապարհորդության նպատակի և կացարանի, %

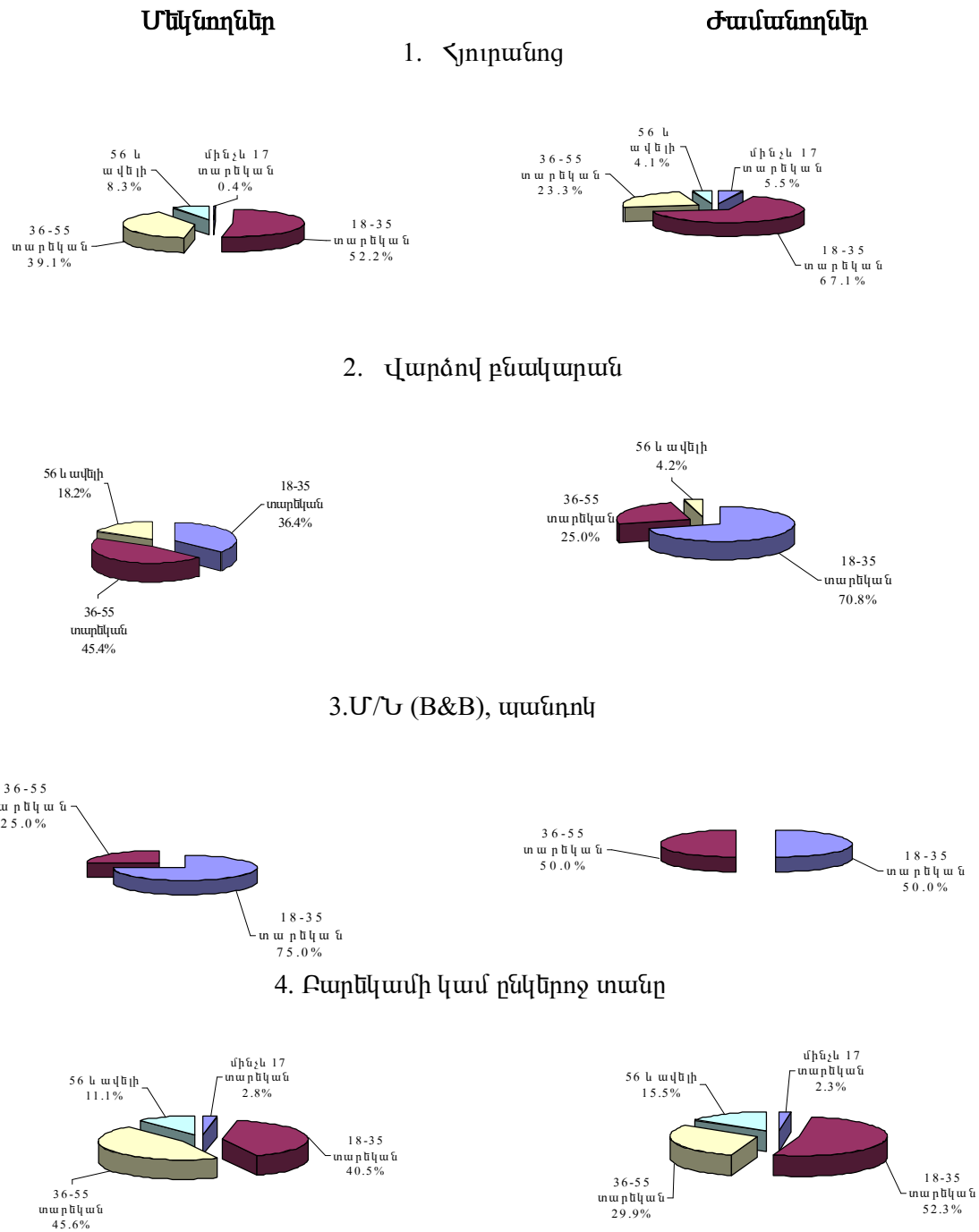
ԼՂՀ-ում զբոսաշրջիկների բարեկամի կամ ընկերոջ տանը մնալու օրերը կազմել են ընդամենը օրերի 71.3տոկոսը, իսկ հյուրանոցում՝ 19.3տոկոսը: Հետևաբար թե՛ գործնական, թե՛ հանգստի և ժամանցի, թե՛ այլ նպատակներով այցելությունների դիտարկումը վկայում է վերոհիշյալ երկու հանգրվաններում գիշերած օրերի գերակայության մասին, ինչը չի կարելի ասել ժամանողների մասին: Այստեղ, բարեկամի կամ ընկերոջ տանը գիշերած օրերից բացի, առաջնային դիրք են զբաղեցնում նաև վարձակալված բնակարանում հանգրվանած օրերը, համապատասխանաբար, 56.2 և 15.5 տոկոս:

Ով որտեղ է նախընտրել հանգրվանել հարցի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ հյուրանոցում ամենաշատը մնացել են 18-35տարեկան զբոսաշրջիկները՝ 52.2տոկոս, իսկ ամենաքիչը մինչև 17տարեկանները՝ 0.4տոկոս, վարձով բնակարանում հանգրվանողների 45.4տոկոսը կազմել են 36-55 և 18.2տոկոսը՝ 56տարեկան և բարձր տարիքի զբոսաշրջիկները, Մ/Ն (B&B), պանդոկում 75.0 տոկոսը՝ 18-35 և 25.0 տոկոսը՝ 36-55 տարեկանները, բարեկամի կամ ընկերոջ տանը՝ 45.6 տոկոսը՝ 36-55 և 2.8 տոկոսը՝ մինչև 17

տարեկանները և այլ հանգրվաններում՝ 50.0 տոկոսը՝ 18-35 և 8.3 տոկոսը՝ 56 տարեկան և բարձր տարիքի զբոսաշրջիկները:

Ժամանողների պարագայում հյուրանոցում և վարձով բնակարանում ամենաշատը մնացել են 18-35 տարեկան զբոսաշրջիկները, համապատասխանաբար, 67.1 և 70.8 տոկոս, իսկ ամենաքիչը 56 տարեկան և բարձր տարիքի անձինք՝ համապատասխանաբար 4.1 և 4.2 տոկոս, Մ/Ն (B&B), պանդոկում զբոսաշրջիկները հավասարաչափ բաշխվել են 18-35 և 36-55 տարեկան տարիքային խմբերում՝ 50.0-ական տոկոս, բարեկամի կամ ընկերոջ տանը՝ 52.3 տոկոսը կազմել են 18-35 և 2.3 տոկոսը՝ մինչև 17 տարեկանները և այլ հանգրվաններում՝ 48.4 տոկոսը՝ 36-55 և 6.5 տոկոսը՝ մինչև 17 տարեկան զբոսաշրջիկները:

Գծապատկեր 15. Զբոսաշրջիկների բաշխումը ըստ հանգրվանելու վայրերի՝ տարիքային խմբերով, %

5. Այլ

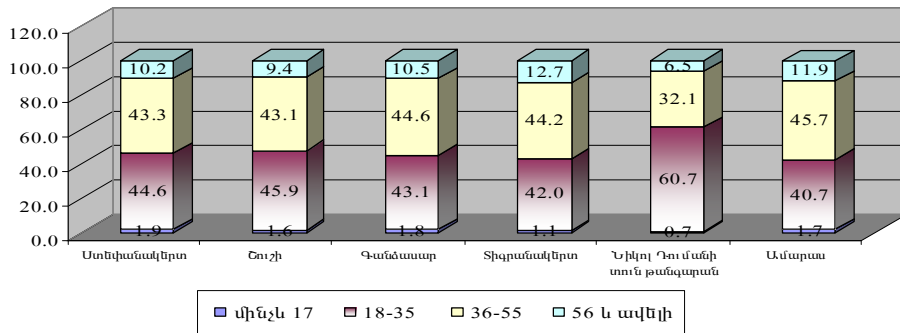
Հետազոտությամբ պարզվեց նաև Ղարաբաղում տեսարժան վայրեր այցելածների թիվը և այնտեղ գիշերելու օրերի քանակը: ԼՂՀ այցելածների 94.4տոկոսը այցելել են Ստեփանակերտ, 85.4տոկոսը՝ Շուշի և 81.6տոկոսը՝ Գանձասար:

Աղյուսակ 12. Մեկնողների այցելությունները տեսարժան վայրեր

	այցելությունների թիվը	%-ով այցելությունների ընդհանուր թվի նկատմամբ	օրերի քանակը
Ստեփանակերտ	626	94.4	4301
Շուշի	566	85.4	425
Գանձասար	541	81.6	206
Տիգրանակերտ	181	27.3	-
Նիկոլ Դումանի տուն քանդարան	140	21.1	-
Ամարաս	177	26.7	6

Ստեփանակերտ, Շուշի և Նիկոլ Դումանի տուն թանգարան մեծամասամբ այցելել են 18-35 տարեկան զբոսաշրջիկները, Գանձասար, Տիգրանակերտ և Ամարաս՝ 36-55 տարեկան զբոսաշրջիկները:

Գծապատկեր 16. Մեկնողների բաշխումը ըստ տարիքային խմբերի և տեսարժան վայրերի, %

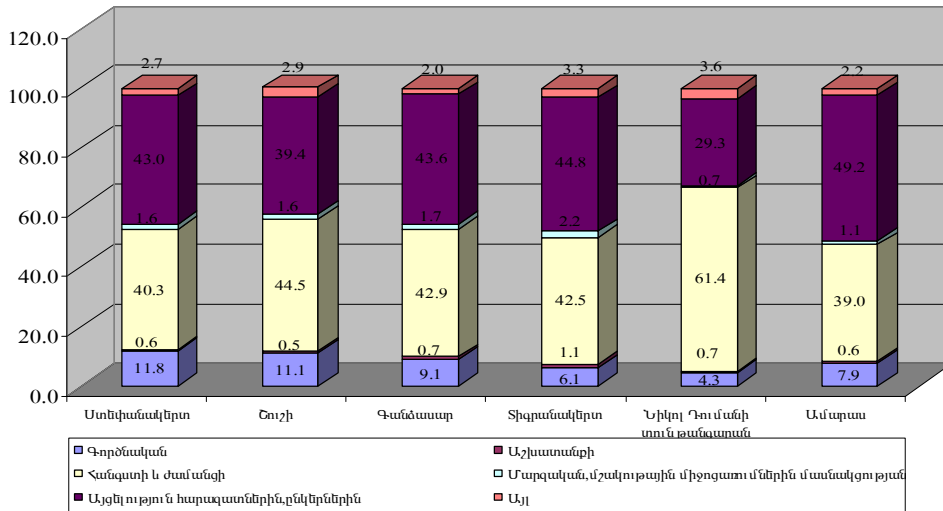
Գործնական նպատակով ԼՂՀ այցելածների 98.7 տոկոսը եղել են մայրաքաղաքում, 84.0տոկոսը Շուշի քաղաքում, իսկ 65.3տոկոսը Գանձասարի վանքում: Հանգստի և ժամանցի նպատակով հանրապետություն այցելածների 92.0-ական տոկոսը եղել են Ստեփանակերտ և Շուշի քաղաքներում, 84.7 տոկոսը՝ Գանձասարի վանքում:

Աղյուսակ 13. Մեկնողների տարածաշրջանային այցելությունների կառուցվածքն ըստ այցելության նպատակի, %

	Գործնական	Աշխատանքի	Կրթության	Բուժման	Հանգստի և ժամանցի	Մարզական, մշակութային միջոցառումների մասնակցության	Այցելություն հարազատներին, ընկերներին	Այլ
Ստեփանակերտ	98.7	100.0	100.0	100.0	92.0	100.0	95.7	88.2
Շուշի	84.0	75.0	100.0	100.0	92.0	90.0	79.4	82.4
Գանձասար	65.3	100.0	0.0	100.0	84.7	90.0	84.0	58.8
Տիգրանակերտ	14.7	50.0	100.0	100.0	28.1	40.0	28.8	23.5

	Գործնական	Աշխատանքի	Կրթության	Բուժման	Հանգստի և ժամանցի	Մարզական, մշակութային միջոցառումներին մասնակցության	Այցելություն հարազատներին, ընկերներին	Այլ
Նիկոլ Դոմա տուն թանգարան	8.0	25.0	0.0	100.0	31.4	10.0	14.6	23.5
Ամարաս	18.7	25.0	0.0	100.0	25.2	20.0	31.0	17.6

Գծապատկեր 17. Մեկնողների բաշխումը ըստ նպատակայնության և տեսարժան վայրերի, %

5.5. Հարցմանը մասնակցած զբոսաշրջիկների ճանապարհորդության կազմակերպման ձևերն ու ծախսերը

Հետազոտությամբ պարզվել է նաև, թե՛ ինչպես են զբոսաշրջիկները կազմակերպել իրենց ճանապարհորդությունը՝ ըստ տուր-փաթեթի, թե՛ ինքնուրույն: Գերակշիռ մեծամասնությունը՝ մեկնողների 90.0 տոկոսը և ժամանողների 89.1 տոկոսը, պատասխանել է, որ իրենց ճանապարհորդությունը կազմակերպել են ինքնուրույն, իսկ, համապատասխանաբար, 10.0 տոկոսը և 10.9 տոկոսը՝ ըստ տուր-փաթեթի:

Աղյուսակ 14. Մեկնողների ծախսերի կառուցվածքն ըստ այցելության նպատակի և ճանապարհորդության կազմակերպման ձևի

	Գործնական	Աշխատանքի	Կրթության	Բուժման	Հանգստի և ժամանցի	Մարզական, մշակութային միջոցառումներին մասնակցության	Այցելություն հարազատներին, ընկերներին	Այլ
Տուր-փաթեթով								
Ընդամենը ծախսերը հազ. դրամ	3632.8				11274.6		550.0	374.7
Ճանապարհորդության տևողությունը, օր	119				171		10	2
Մեկնողների քանակը, մարդ	16				55		1	1
Մեկ մեկնողի օրական միջին ծախսը, դրամ	24080.1				70726.0		55000.0	187325.0
Ինքնուրույն								
Ընդամենը ծախսերը հազ. դրամ	15338.6	916.0	427.0	226.7	79509.4	6658.4	169832.7	15802.8
Ճանապարհորդության տևողությունը, օր	405	276	20	2	1332	72	3651	185

	Գործ- նական	Աշխա- տան- քի	Կրթու- թյան	Բուժ- ման	Հանգս- տի և ժաման- ցի	Մարգա- կան, մշակու- թային միջոցա- ռում- ների մասնակ- ցության	Այցելու- թյուն հա- րազատ- ների, ընկեր- ների	Այլ
Մեկնողների քանակը, մարդ	59	4	1	1	226	10	280	16
Մեկ մեկնողի օրական միջին ծախսը, դրամ	52017.5	7813.1	21350.0	113331.5	80741.5	79094.2	77109.6	103117.1
Տուր-փաթեթով և ինքնուրույն								
Ընդամենը ծախսերը հազ. դրամ	18971.4	916.0	427.0	226.7	90784.0	6658.4	170382.7	16177.4
Ճանապարհորդության տևողությունը, օր	524	276	20	2	1503	72	3661	187
Մեկնողների քանակը, մարդ	75	4	1	1	281	10	281	17
Մեկ մեկնողի օրական միջին ծախսը, դրամ	46057.5	7813.1	21350.0	113331.5	78987.0	79094.2	77030.9	108070.5

Եվ մեկնողների, և ժամանողների ծախսերի մեծությունը, ընդհանուր առմամբ, կախված է մեկնման (ժամանման) երկրներից, այլ կերպ՝ միջազգային տրասպորտի ծախսերից: Հետազոտված ԼՂՀ այցելված մեկ զբոսաշրջիկը միջին հաշվով ծախսել է 66467 դրամ, իսկ այլ երկրներ մեկնած զբոսաշրջիկը՝ 49588 դրամ:

Աղյուսակ 15. Ժամանողների ծախսերի կառուցվածքն ըստ այցելության նպատակի և ճանապարհորդության կազմակերպման ձևի

	Գործ- նական	Աշխա- տան- քի	Կրթու- թյան	Բուժ- ման	Հան- գրատի և ժաման- ցի	Մարգա- կան, մշակու- թային միջոցա- ռում- ների մասնակ- ցության	Այցելու- թյուն հա- րազատ- ների, ընկեր- ների	Այլ
Տուր-փաթեթով								
Ընդամենը ծախսերը հազ. դրամ	562.0			140.0	10538.9	250.0	749.3	
Ճանապարհորդության տևողությունը, օր	10			21	245	6	25	
Ժամանողների քանակը, մարդ	1			2	47	1	1	
Մեկ ժամանողի օրական միջին ծախսը, դրամ	56200.0			6666.7	32016.4	41666.7	29972.0	
Ինքնուրույն								
Ընդամենը ծախսերը հազ. դրամ	20057.1	5697.1	4672.7	7809.2	28229.3	701.1	28978.6	3600.5
Ճանապարհորդության տևողությունը, օր	265	595	964	458	906	18	933	38
Ժամանողների քանակը, մարդ	39	13	10	37	85	3	72	10
Մեկ ժամանողի օրական միջին ծախսը, դրամ	111527.2	38147.9	6835.8	19543.4	40017.1	35581.6	39035.9	107675.0
Տուր-փաթեթով և ինքնուրույն								
Ընդամենը ծախսերը հազ. դրամ	20619.1	5697.1	4672.7	7949.2	38768.2	951.1	29727.9	3600.5
Ճանապարհորդության տևողությունը, օր	275	595	964	479	1151	24	958	38
Ժամանողների քանակը, մարդ	40	13	10	39	132	4	73	10
Մեկ ժամանողի օրական միջին ծախսը, դրամ	111114.0	38147.9	6835.8	18883.0	38034.6	37102.9	38911.7	107675.0

Մեկնողների օրական միջին ծախսերի մեծության ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ այն խիստ տարբերակված է. ճանապարհորդության ժամանակ օրական, միջին հաշվով, ամենաքիչ գումար ծախսել են աշխատանքի նպատակով ժամանածները՝ 7813.1

դրամ, իսկ ամենաշատ գումար՝ բուժման նպատակով ժամանածները՝ 113331.5 դրամ:

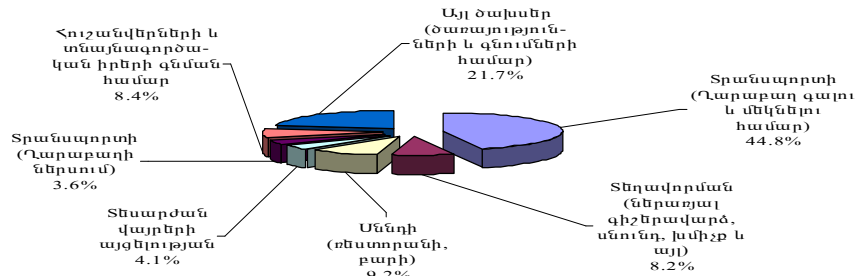
Ի տարբերություն մեկնողների, ամենաքիչ օրական ծախսը մեկ ժամանողի կողմից, միջին հաշվով, կատարել են կրթության նպատակով՝ 6835.8 դրամ, իսկ ամենաշատը՝ գործնական նպատակով՝ 111114.0 դրամ:

Աղյուսակ 16. Մեկնողների ծախսերի կառուցվածքը

	Գումարը, հազ. դրամ	Կառուցվածքը, %
Տրանսպորտի (Ղարաբաղ գալու և մեկնելու համար)	104884.6	44.8
Տեղավորման (ներառյալ գիշերավարձ, սնունդ, խմիչք և այլ)	19284.5	8.2
Սննդի (ռեստորանի, բարի)	21474.7	9.2
Տեսարժան վայրերի այցելության	9607.9	4.1
Տրանսպորտի (Ղարաբաղի ներսում)	8364.3	3.6
Հուշանվերների և տնայնագործական իրերի գնման համար	19643.2	8.4
Այլ ծախսեր (ծառայությունների և գնումների համար)	50878.1	21.7
Ընդամենը	234137.3	100.0
Ընդամենը միջին ծախսը մեկ անձի հաշվով	353.1	X

Մեկնողների ծախսերի կառուցվածքից երևում է, որ Ղարաբաղ գալու և մնալու համար ամենաշատը զբոսաշրջիկները ծախսում են տրանսպորտի համար՝ ընդամենը ծախսերի 44.8 տոկոսը, իսկ եթե դրան էլ ավելացնենք Ղարաբաղի ներսում կատարվելիք տրանսպորտային ծախսերը՝ 3.6 տոկոս, ապա այն բավականին բարձր ցուցանիշ կստացվի՝ 48.4 տոկոս: Ոչ քիչ գումար է ծախսվում նաև ծառայությունների մատուցման և գնումների համար՝ 21.7 տոկոս: Ընդհանուր առմամբ, մեկ զբոսաշրջիկի կողմից միջին հաշվով կատարվել է ավելի քան 350.0 հազար դրամի ծախս:

Գծապատկեր 18. Մեկնողների ծախսերի կառուցվածքը, %

Ժամանողների ծախսերի կառուցվածքի մասին անհրաժեշտ տեղեկատվություն ստանալու նպատակով՝ զբոսաշրջիկներին խնդրվել է հնարավորինս ճշգրիտ նշել իրենց կողմից կատարված ծախսերը, ընդ որում բաժանելով ծախսերը երկու մասի. առանձին նշել ճանապարհորդության կազմակերպման համար որքա՞ն գումար են ծախսել մինչև Ղարաբաղից մեկնելը և առանձին՝ որքան գումար են ծախսել արտերկրում, որի արդյունքում ստացվեց հետևյալ պատկերը:

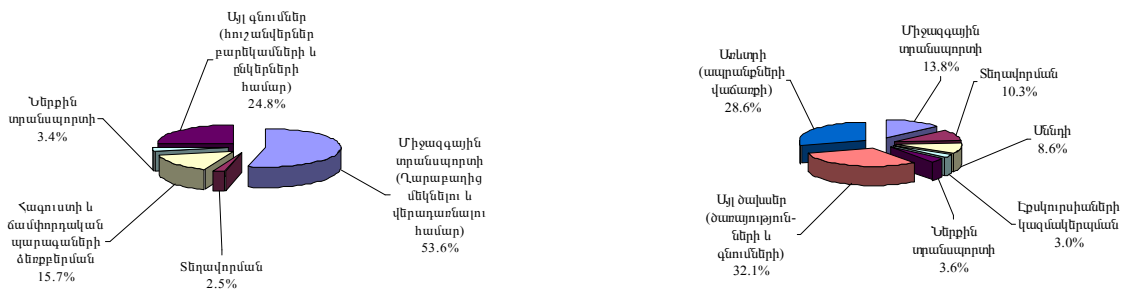
Աղյուսակ 17. Ժամանողների ծախսերի կառուցվածքը

	Ժամանողների ծախսերի կառուցվածքը		Ընդամենը
	մինչև Ղարաբաղից մեկնելը	արտերկրում	
Միջազգային տրանսպորտի (Ղարաբաղից մեկնելու և վերադառնալու համար)	18810.9	8447.2	27258.1
Տեղավորման	865.7	6347.2	7212.9
Սննդի	X	5271.8	5271.8
Էքսկուրսիաների կազմակերպման	X	1855.3	1855.3
Հագուստի և ճամփորդական պարագաների ձեռքբերման	5500.4	-	5500.4
Ներքին տրանսպորտի	1190.2	2232.9	3423.1
Այլ գնումներ (հուշանվերներ բարեկամների և ընկերների համար)	8698.7	-	8698.7

	Ժամանողների ծախսերի կառուցվածքն		Ընդամենը
	Մինչև Ղարաբաղից մեկնելը	արտերկրում	
Այլ ծախսեր (ծառայությունների և գնումների)	-	19730.6	19730.6
Առևտրի (ապրանքների վաճառքի)	-	17502.3	17502.3
Ընդամենը	35065.9	61387.3	96453.2
Ընդամենը ծախսը մեկ անձի հաշվով	116.1	203.3	319.4

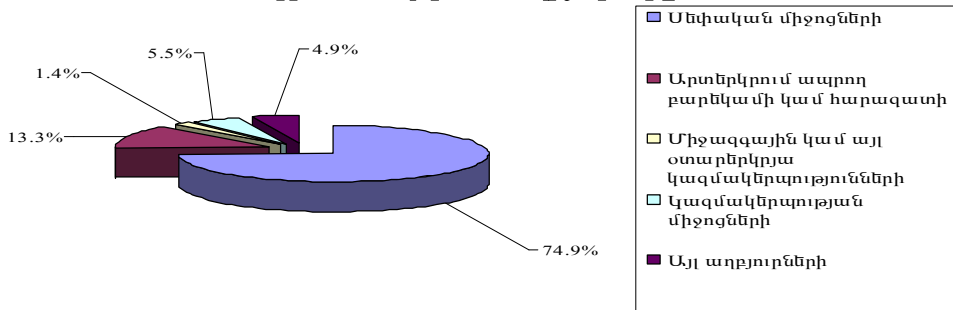
Աղյուսակից երևում է, որ ծախսերի մեծ մասը միջազգային տրանսպորտին՝ ընդամենը ծախսերի 28.3տոկոսը և այլ ծախսերին(ծառայությունների և գնումների)՝ 20.5 տոկոսը, են ուղղվում: Մինչև Ղարաբաղից մեկնելը մեկ ժամանողի հաշվով կատարված միջին ծախսը 87.2հազ. դրամով ավելի քիչ է, քան արտերկրում: Վերջինս բացատրվում է նրանով, որ արտերկրում ծառայությունների և վաճառքի նպատակով ձեռք բերված ապրանքների համար ծախսվում է բավական մեծ գումար՝ ընդամենը արտերկրում կատարված ծախսերի 60.7 տոկոսը:

Գծապատկեր 19. Ժամանողների ծախսերի կառուցվածքը
Մինչև Ղարաբաղից մեկնելը Արտերկրում

Հետազոտության ժամանակ տեղեկատվություն է ստացվել նաև այն մասին, թե ժամանողները իրենց ճանապարհորդությունը ինչպիսի՞ միջոցներով են կազմակերպել, ըստ որի զբոսաշրջիկների մեծ մասը ճանապարհորդությունը ֆինանսավորել է սեփական միջոցների և արտերկրում ապրող բարեկամի կամ հարազատի հաշվին, համապատասխանաբար, 74.9 և 13.3տոկոս:

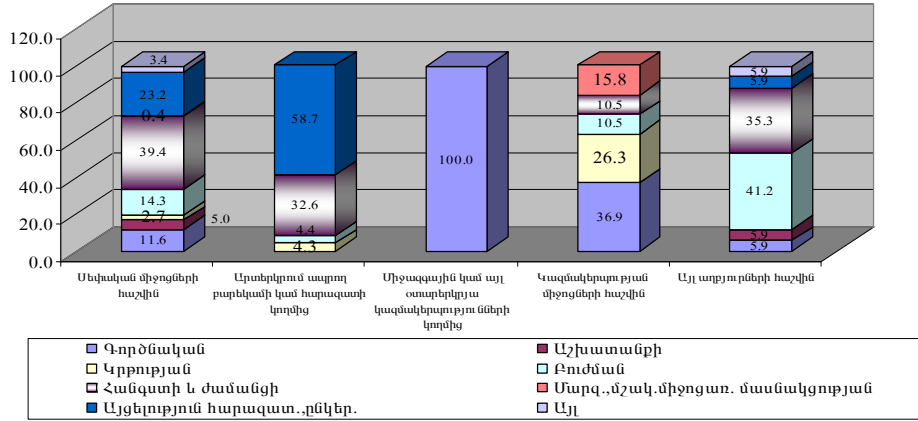
Գծապատկեր 20. Հարցմանը մասնակցած ժամանողների ճանապարհորդության ֆինանսավորման աղբյուրները

Այլ աղբյուրների հաշվին ֆինանսավորվել է ճանապարհորդության ծախսերի 4.9 տոկոսը, ժամանողների մեծ մասը նշել է Ղարաբաղում ապրող բարեկամի կամ հարազատի կողմից և տարբեր կազմակերպությունների կողմից բուժման նպատակով տրամադրված միջոցների մասին:

Բացառությամբ մարզական, մշակութային միջոցառումներին մասնակցության նպատակով այլ երկրներ այցելածներից, մյուս բոլոր նպատակով ժամանողների 50-92.9 տոկոսի ծախսերի ֆինանսավորման աղբյուրները սեփական միջոցներն են:

Գծապատկեր 21. Հարցմանը մասնակցած ժամանողների ճանապարհորդության ֆինանսավորման աղբյուրները ըստ նպատակների

Ըստ տարիքային խմբերի, սեփական, կազմակերպության և արտերկրում ապրող բարեկամի կամ հարազատի միջոցների հաշվին ամենաշատը ժամանել են 18-35 և 36-55 տարեկան զբոսաշրջիկները: Հատկանշական է, որ 56 և բարձր տարիքի ժամանողների 78 տոկոսի ծախսերը հոգացել են իրենք, 17.1 տոկոսը՝ արտերկրում ապրող բարեկամը կամ հարազատը:

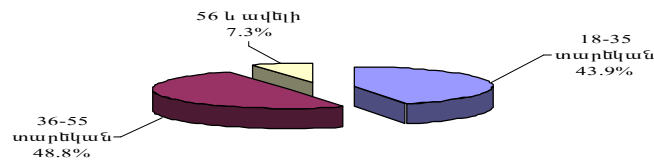
Հարցմամբ պարզվել է նաև, որ 302 ժամանողներից 41-ը կամ 13.6 տոկոսը արտերկրում ստացել են եկամուտ և եկամտի ընդհանուր գումարը կազմել է 15669.3 հազ. դրամ:

Աղյուսակ 18. Ժամանողների ճանապարհորդության ժամանակ ստացած եկամուտները, ըստ տարիքային խմբերի

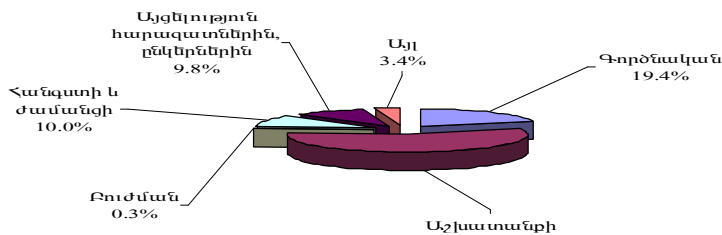
	մինչև 17 տարեկան	18-35 տարեկան	36-55 տարեկան	56 և ավելի	Ընդամենը
Ընդամենը ժամանողներ	10	168	89	35	302
որից ստացել են եկամուտ		18	20	3	41
Եկամտի ընդհանուր գումարը, հազ. դրամ		7595.2	6550.4	1523.7	15669.3

Եկամտի աղբյուր են ունեցել 18-35 տարեկան տարիքային խմբի ժամանողների 10.7 տոկոսը, 36-55 տարեկանների՝ 22.5 տոկոսը և 56 տարեկան և բարձր տարիքի՝ 8.6 տոկոսը:

Գծապատկեր 22. Գնապարհորդության ժամանակ եկամուտ ստացած ժամանողների կառուցվածքը ըստ տարիքային խմբերի

Գծապատկեր 23. Գնապարհորդության ժամանակ եկամուտ ստացած ժամանողների կառուցվածքը ըստ նպատակների

Գծապատկերից ակնհայտ է, որ բնականաբար ամենաշատ եկամուտ ստացողները՝ 57.1տոկոսը, հանդիսացել են աշխատանքի նպատակով այլ երկիր այցելածները:

5.6. Զբոսաշրջիկների գնահատականը ԼՂՀ զբոսաշրջության միջավայրի վերաբերյալ

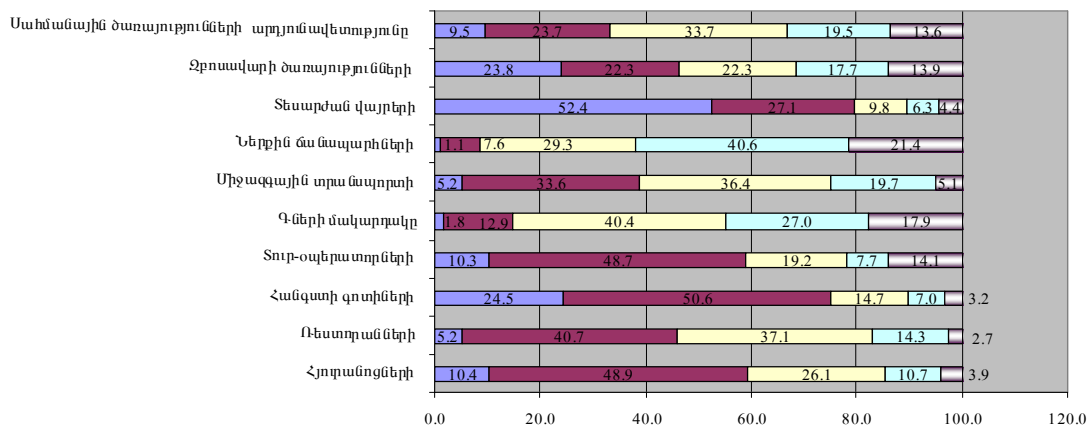
Հետազոտության ժամանակ ուսումնասիրվել է նաև մեկնողների կարծիքը այն մասին, թե ինչպես են նրանք գնահատում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զբոսաշրջության ոլորտում գոյություն ունեցող ծառայությունները և հարմարությունները: Առաջադրված 5 բալանոց գնահատման համակարգում առավելագույն գնահատականի չի արժանացել և ոչ մի ծառայություն, ըստ որում ամփոփված տվյալներով ամենացածր գնահատականին արժանացել են ներքին ճանապարհները՝ 2.3բալ(միջին), իսկ ամենաբարձրին՝ տնսարժան վայրերը՝ 4.2բալ(լավ):

Աղյուսակ 19. Մեկնողների կողմից արված ծառայությունների և հարմարությունների որակի գնահատականները

Ծառայություններ և հարմարություններ	Գերազանց (5)	Լավ (4)	Բավարար (3)	Վատ (2)	Շատ վատ (1)	Ընդամենը	Միջին գնահատական
Հյուրանոցներ	29	137	73	30	11	280	3.5
Ռեստորաններ	23	180	164	63	12	442	3.3
Հանգստի գոտիներ	115	238	69	33	15	470	3.9
Տուր-օպերատորներ	8	38	15	6	11	78	3.3
Գների մակարդակ	10	70	220	147	97	544	2.5
Միջազգային տրանսպորտ	17	111	120	65	17	330	3.1
Ներքին ճանապարհներ	6	42	162	224	118	552	2.3
Տեսարժան վայրեր	251	130	47	30	21	479	4.2
Զբոսավարի ծառայություններ	31	29	29	23	18	130	3.2
Մահմանային ծառայությունների արդյունավետությունը	16	40	57	33	23	169	3.0

Տնսարժան վայրեր այցելածների 52.4տոկոսը դրանք գնահատել են «զերազանց», 27.1տոկոսը՝ «լավ», հանգստի գոտիներ այցելածների 50.6տոկոսը դրանք գնահատել են «լավ», 24.5տոկոսը՝ «զերազանց», 40.4տոկոսը գների մակարդակը գնահատել են «բավարար», իսկ 40.6տոկոսի և 21.4տոկոսի գնահատմամբ ներքին ճանապարհները գտնվում են վատ և շատ վատ վիճակում:

Գծապատկեր 24. Ծառայությունների և հարմարությունների որակը մեկնողների գնահատմամբ, %

Գնահատական տալու հարցում ակտիվ մասնակցություն են ունեցել 18-35 և 36-55 տարեկան տարիքային խմբերի զբոսաշրջիկները:

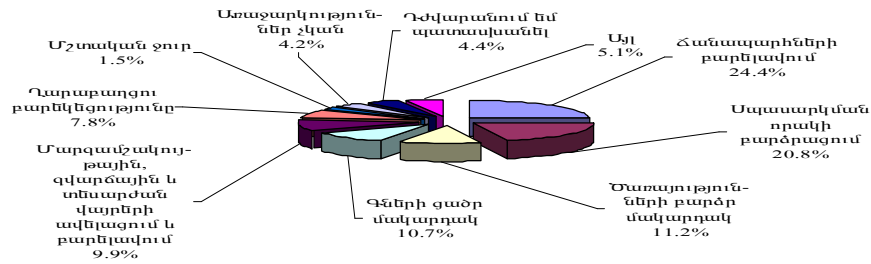
**Աղյուսակ 20. Ծառայությունների և հարմարությունների որակը
մեկնողների գնահատմամբ՝ տարիքային խմբերով**

Ծառայություններ և հարմարություններ		մինչև 17 տարեկան	18-35 տարեկան	36-55 տարեկան	56 և ավելի	Ընդամենը
Հյուրանոցների	Շատ վատ (1)		9	1	1	11
	Վատ (2)		18	10	2	30
	Բավարար (3)		45	24	4	73
	Լավ (4)	1	57	66	13	137
	Գերազանց (5)		15	11	3	29
Ռեստորանների	Շատ վատ (1)		8	4		12
	Վատ (2)		39	20	4	63
	Բավարար (3)	3	87	63	11	164
	Լավ (4)		76	86	18	180
	Գերազանց (5)	2	11	8	2	23
Հանգստի գոտիների	Շատ վատ (1)		6	7	2	15
	Վատ (2)		16	15	2	33
	Բավարար (3)		20	34	15	69
	Լավ (4)	3	109	107	19	238
	Գերազանց (5)	4	63	40	8	115
Տուր-օպերատորների	Շատ վատ (1)		5	4	2	11
	Վատ (2)		6			6
	Բավարար (3)		11	4		15
	Լավ (4)		26	9	3	38
	Գերազանց (5)		4	3	1	8
Գների մակարդակը	Շատ վատ (1)	2	41	43	11	97
	Վատ (2)	1	72	60	14	147
	Բավարար (3)	3	98	104	15	220
	Լավ (4)		30	26	14	70
	Գերազանց (5)		7	2	1	10
Միջազգային տրանսպորտի	Շատ վատ (1)		12	3	2	17
	Վատ (2)		38	22	5	65
	Բավարար (3)	2	63	44	11	120
	Լավ (4)	1	44	53	13	111
	Գերազանց (5)		5	9	3	17
Ներքին ճանապարհների	Շատ վատ (1)		49	52	17	118
	Վատ (2)	2	99	102	21	224
	Բավարար (3)	4	66	77	15	162
	Լավ (4)	1	21	15	5	42
	Գերազանց (5)		4	1	1	6
Տեսարժան վայրերի	Շատ վատ (1)		9	10	2	21
	Վատ (2)		13	10	7	30
	Բավարար (3)		17	26	4	47
	Լավ (4)	1	54	58	17	130
	Գերազանց (5)	5	138	91	17	251
Զբոսավարի ծառայությունների	Շատ վատ (1)		6	11	1	18
	Վատ (2)	1	17	4	1	23
	Բավարար (3)	1	12	15	1	29
	Լավ (4)		20	6	3	29
	Գերազանց (5)		22	8	1	31
Մահմանային ծառայությունների արդյունավետությունը	Շատ վատ (1)	1	8	11	3	23
	Վատ (2)	1	20	9	3	33
	Բավարար (3)		39	18		57
	Լավ (4)		22	15	3	40
	Գերազանց (5)		4	10	2	16

ԼՂՀ այցելածներին հարցազրույցի ժամանակ խնդրվել է ներկայացնել իրենց նկատառումները հանրապետության զբոսաշրջության ոլորտի բարելավման առումով: Զբոսաշրջիկների կողմից տրված առաջարկությունների մեջ կարևորվել են ճանապարհների բարելավումը, սպասարկման որակի բարձրացումը, ծառայությունների, մասնավորապես

տրանսպորտային և հյուրանոցային, մակարդակի բարձրացումը ու գների մատչելիության ապահովումը:

Գծապատկեր 25. Մեկնողների զբոսաշրջության ոլորտի բարելավմանն ուղղված առաջարկությունների կառուցվածքը, %

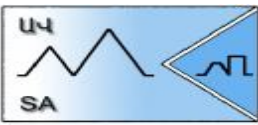
Զբոսաշրջիկների 4.2 տոկոսը որևէ առաջարկությամբ հանդես չի եկել, և 4.4տոկոսը դժվարացել է պատասխանել:

Աղյուսակ 21. Մեկնողների գնահատականները Արցախի հետագա այցելությունների վերաբերյալ

	Այո	Ոչ	Զգիտեմ
Հնարավոր է, որ Դուք հաջորդ տարիներին ևս այցելեք Ղարաբաղ	625	38	-
Հյուրասեր են արդյոք ղարաբաղցիները	639	-	24
Արդյոք Ձեր ընկերներին և հարազատներին խորհուրդ կտաք այցելել Ղարաբաղ	660	3	-

Մեկնողների ավելի քան 94տոկոսը պատասխանել է, որ հնարավոր է, որ հաջորդ տարիներին ևս այցելի Ղարաբաղ, 99.5տոկոսը՝ ընկերներին և հարազատներին ևս խորհուրդ կտա այցելել Ղարաբաղ, իսկ արդյո՞ք հյուրասեր են ղարաբաղցիները, թե՛ ոչ հարցին՝ 96.4 տոկոսը պատասխանել են «այո»:

ს უ ქ ბ ლ ქ უ ო

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱԳԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտությունն իրականացվում է համաձայն «Պետական վիճակագրության մասին» Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքի

Ժամանողի հարցում

Հաստատված է
Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության
վիճակագրության պետական խորհրդի
2011 թվականի ապրիլի 19-ի N 8-Ն որոշմամբ

ՀԱՐՑԱԹԵՐԹ N ՊԵՏԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ

Տրամադրված տեղեկությունների գաղտնիությունն ու անանունությունը երաշխավորվում է օրենքով

երկրի անվանումը կողմ¹

1. Ո՞ր երկրի քաղաքացի եք (քաղաքացիություն չունեցող անձանց համար նշել “քաղաքացիություն չունի”)

2 Ո՞ր երկիրն է հանդիսանում հիմնական բնակության վայրը

Հարցազրուցավարին եթե հարցվողի հիմնական բնակության վայրը Ղարաբաղը չէ, հարցազրույցը ՉՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼ

3. Ե՞րբ եք մեկնել Ղարաբաղից, նշել

քանի՞ օր է մնացել

օրը ամիսը տարին

Հարցազրուցավարին եթե այցելուն չի մնացել 24 ժամ կամ մնացել է մեկ տարուց ավել, ապա հարցազրույցը ՉՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼ

երկրի անվանումը կողմ

4. Ո՞ր երկրից եք ժամանում՝ չհաշված տարանցիկ կանգառները

5. Խնդրում ենք ասել Ձեր տարիքային խումբը (համապատասխան վանդակում նշել X նշանը)

մինչև 17 18-35 36-55 56 և բարձր

6. Մեռը (համապատասխան վանդակում նշել X նշանը) արական իգական

7. Ո՞րն է Ձեր ճանապարհորդության հիմնական նպատակը (համապատասխան վանդակում նշել X նշանը թույլատրվում է միայն մեկ պատասխան)

7.1. գործնական..... ☐	7.5. հանգստի և ժամանցի ☐
7.2. աշխատանքի ☐	7.6. մարզական, մշակութային միջոցառումներին մասնակցության..... ☐
7.3. կրթության..... ☐	7.7. այցելություն հարազատներին, ընկերներին..... ☐
7.4. բուժման..... ☐	7.8. այլ..... ☐

8. Որտե՞ղ եք հանգրվանել այդ օրերի ընթացքում (համապատասխան վանդակներում նշել գիշերած օրերի քանակը)

8.1. հյուրանոցում ☐	8.3. B&B և Հոսթել ☐	8.5 այլ հանգրվանում..... ☐
8.2. վարձով բնակարանում... ☐	8.4 բարեկամի կամ ընկերոջ տանը ... ☐	

9. Ձեր ճանապարհորդությունը կազմակերպվել է ըստ տուր-փաթեթի, թե՞ ինքնուրույն, եթե

- 9.1 տուր- փաթեթ..... *անցնել 10-րդ հարցին*
- 9.2. ինքնուրույն, իմ հիմնարկի կամ համագործակցող հիմնարկի կողմից..... *անցնել 12-րդ հարցին*

10. Որքա՞ն եք վճարել տուր-փաթեթի համար (ներառյալ ընտանիքի անդամներին, եթե այդպիսիք կան)

գումարը _____, արժույթը _____, կողմ 10.1 Քանի անձի համար են կատարվել այդ ծախսերը _____

10.2 Արդյո՞ք փաթեթը ներառում է միջազգային տրանսպորտային ծախսերը՝ այո ոչ

10.3 Եթե ոչ, ապա որքա՞ն գումար եք ծախսել միջազգային տրանսպորտի համար (ներառյալ ընտանիքի անդամներին, եթե այդպիսիք կան), գումարը _____, արժույթը _____, կողմ

¹ Երկրների կոդերը և մզացրած վանդակները Չլրացնել, դրանք լրացվում են կողավորողի կողմից:

11. Ասացեք խնդրեմ, բացի փաթեթից, արտերկրում որքա՞ն գումար եք ծախսել ապրանքների ձեռք բերման կամ ծառայություններից օգտվելու համար (ներառյալ ընտանիքի անդամներին, եթե այդպիսիք կան),

գումարը _____, արժույթը _____, կողը

Անցնել 14-րդ հարցին :

Հարցազրուցավարին ճանապարհորդությունն ինքնուրույն կազմակերպող զբոսաշրջիկների համար

12. Խնդրում ենք, հնարավորինս ճշգրիտ, նշել՝ որքա՞ն գումար եք ծախսել ճանապարհորդության կազմակերպման համար ՄԻՆՉԵՎ Գարաբաղից մեկնելը

որից՝	գումարը	արժույթը
12.1 միջազգային տրանսպորտի՝ Գարաբաղից մեկնելու և վերադառնալու համար	<input type="text"/>	<input type="text"/>
12.2 տեղավորման համար, նախօրոք ամրագրում.....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
12.3 հագուստի և ճամփորդական պարագաների ձեռքբերման.....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
12.4 ներքին տրանսպորտի համար (բենզին, տաքսի).....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
12.5 այլ գնումների (հուշանվերներ, բարեկամների և ընկերների) համար.....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
12.6 քանի՞ հոգու համար են կատարվել այդ ծախսերը.....	<input type="text"/>	

13. Խնդրում ենք հնարավորինս ճշգրիտ նշել՝ ԱՐՏԵՐԿՐՈՒՄ որքա՞ն գումար եք ծախսել (ներառյալ ընտանիքի անդամներին, եթե այդպիսիք կան)

	գումարը	արժույթը
13.1. միջազգային տրանսպորտի համար (ինքնաթիռ, գնացք, ավտոմոբիլ).....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
13.2. տեղավորման համար (ներառյալ սենյակի վճարը, սնունդը, խմիչքը).....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
13.3. սնունդ (ռեստորան, բար և այլն), բացի 13.2 կետում նշվածի.....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
13.4. էքսկուրսիաների, շրջագայությունների կազմակերպման համար.....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
13.5. ներքին տրանսպորտի համար (մեքենայի վարձակալում, տաքսի, բենզին).....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
13.6 այլ ծախսեր (ծառայությունների և գնումների համար).....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
13.7. առևտրի (ապրանքների վաճառքի) նպատակով.....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
13.8 քանի հոգու համար են կատարվել այդ ծախսերը	<input type="text"/>	

Հարցազրուցավարին բոլոր ժամանողների համար

14. Ճանապարհորդությունը ֆինանսավորվել է (համապատասխան վանդակում նշել X նշանը)

14.1 սեփական միջոցների հաշվին.....	☐
14.2 արտերկրում ապրող բարեկամի կամ հարազատի կողմից	☐
14.3 միջազգային կամ այլ օտարերկրյա կազմակերպությունների կողմից.....	☐
14.4 կազմակերպության միջոցների հաշվին (գործուղում).....	☐
14.5. այլ աղբյուրների հաշվին (նշել).....	☐

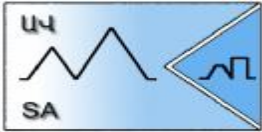
15. Արտասահմանում գտնվելու ժամանակ ստացե՞լ եք արդյոք որևէ եկամուտ Չեր կողմից կատարված աշխատանքի կամ մատուցած ծառայության դիմաց

15.1 այո 15.2 ոչ եթե այո,
 ապա գումարը արժույթը

Շնորհակալություն հարցազրույցի համար

Հարցազրուցավար
 / _____ / _____ / _____ /
 (Անուն, ազգանուն) (Ստորագրություն) (Ամսաթիվ)

Վերահսկիչ
 / _____ / _____ / _____ /
 (Անուն, ազգանուն) (Ստորագրություն) (Ամսաթիվ)

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱԴԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտությունն իրականացվում է համաձայն «Պետական վիճակագրության մասին» Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքի

Մեկնողի հարցում

Հաստատված է
Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության
վիճակագրության պետական խորհրդի
2011թվականի ապրիլի 19-ի N8-Ն որոշմամբ

ՀԱՐՑԱԹԵՐԹ N ՊԵՏԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՄԱՆ

Տրամադրված տեղեկությունների գաղտնիությունն ու անանուցությունը երաշխավորվում է օրենքով

երկրի անվանումը կտրը¹

1. Ո՞ր երկրի քաղաքացի եք (քաղաքացիություն չունեցող անձանց համար նշել “քաղաքացիություն չունի”)

2 Ո՞ր երկիրն է Ձեր հիմնական բնակության վայրը,

2.1 Արդյո՞ք հանդիսանում եք Ղարաբաղում տեղաբաշխված միջազգային կազմակերպության կամ զինվորական ստորաբաժանման ծառայող (վանդակում նշել X նշանը) այո ոչ

Հարցազրուցավարին եթե հարցվողի հիմնական բնակության վայրը Ղարաբաղն է կամ աշխատում/ծառայում է միջազգային կազմակերպություններում և զինստորաբաժանումներում հարցազրույցը ՉՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼ

3. Ե՞րբ եք ժամանել Ղարաբաղ, նշել

քանի օր է մնացել

օրը ամիսը տարին

Հարցազրուցավարին եթե այցելում չի մնացել 24 ժամ կամ մնացել է մեկ տարուց ավել, ապա հարցազրույցը ՉՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼ

4. Արդյոք ունե՞ք հայկական ծագում (համապատասխան վանդակում նշել X նշանը) այո ոչ

5. Խնդրում ենք ասել Ձեր տարիքային խումբը (համապատասխան վանդակում նշել X նշանը)

մինչև 17 18-35 36-55 56 և բարձր

6. Սեռը (համապատասխան վանդակում նշել X նշանը) արական իգական

7. Ո՞րն է Ձեր ճանապարհորդության հիմնական նպատակը (համապատասխան վանդակում նշել X նշանը թույլատրվում է միայն մեկ պատասխան)

- 7.1. գործնական.....
- 7.2. աշխատանքի
- 7.3. կրթության.....
- 7.4. բուժման.....
- 7.5. հանգստի և ժամանցի
- 7.6. մարզական, մշակութային միջոցառումներին մասնակցություն.....
- 7.7. այցելություն հարազատներին, ընկերներին.....
- 7.8. այլ.....

Հարցազրուցավարին եթե հանգստի և ժամանցի, ապա շարունակել, այլ դեպքերում անցնել 9-րդ հարցին

¹ Երկրների կոդերը և մագրած վանդակները չլրացնել, դրանք լրացվում են կոդավորողի կողմից:

16. Որքան ե՞ք վճարել տուր-փաթեթի համար՝ (ներառյալ ընտանիքի անդամներին, եթե այդպիսիք կան)

գումարը _____, արժույթը _____, կողը

16.1 Քանի՞ հոգու համար են կատարվել այդ ծախսերը _____

16.2 Արդյո՞ք փաթեթը ներառում է միջազգային տրանսպորտային ծախսերը՝ այո , ոչ

16.3 Եթե ոչ, ապա որքա՞ն գումար եք ծախսել միջազգային տրանսպորտի համար(ներառյալ ընտանիքի անդամներին, եթե այդպիսիք կան)

գումարը _____, արժույթը _____, կողը

17. Ասացեք խնդրե՞մ՝ բացի փաթեթից, Ղարաբաղում որքա՞ն գումար եք ծախսել ապրանքների ձեռք բերման կամ ծառայություններից օգտվելու համար(ներառյալ ընտանիքի անդամներին, եթե այդպիսիք կան),

գումարը _____, արժույթը _____, կողը

Քանի հոգու համար են կատարվել այդ ծախսերը _____

Անցնել 20-րդ հարցին :

Հարցազրուցավարին ճանապարհորդությունն ինքնուրույն կազմակերպող զբոսաշրջիկների համար

18. Ամբողջությամբ որքա՞ն գումար եք ծախսել մինչև Ղարաբաղ գալը և Ղարաբաղում մնալու համար (ներառյալ ընտանիքի անդամներին, եթե այդպիսիք կան)

18.1 գումարը _____, արժույթը _____, կողը

18.2 քանի՞ հոգու համար են կատարվել այդ ծախսերը

19. Խնդրում ենք հնարավորինս ճշգրիտ նշել՝ որքա՞ն գումար եք ծախսել ճանապարհորդության կազմակերպման համար մինչև Ղարաբաղ այցելելը և Ղարաբաղում մնալու համար

	գումարը	արժույթը
19.1. տրանսպորտի՝ Ղարաբաղ գալու և մեկնելու համար.....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
19.2. տեղավորման (ներառյալ գիշերավարձ, սնունդ, խմիչք և այլն).....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
19.3. սննդի (ռեստորանի, բարի, բացի 20.2 կետում նշվածի).....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
19.4. տեսարժան վայրերի այցելության, էքսկուրսիաների.....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
19.5. տրանսպորտի՝ Ղարաբաղի ներսում.....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
19.6. հուշանվերների և տնայնագործական իրերի գնման համար.....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
19.7. այլ ծախսեր (ծառայությունների և գնումների համար).....	<input type="text"/>	<input type="text"/>
19.8 քանի հոգու համար են կատարվել այդ ծախսերը.....	<input type="text"/>	

Հարցազրուցավարին բոլոր ժամանողների համար

20. Եթե օգտվել եք հետևյալ ծառայություններից, ապա ընդհանուր առմամբ ինչպե՞ս կգնահատեք դրանց որակը (գնահատումը՝ գերազանց-5, լավ-4, բավարար-3, միջին-2, վատ-1)

- 20.1. հյուրանոցների..... 20.6. միջազգային տրանսպորտի.....
- 20.2. ռեստորանների..... 20.7 ներքին ճանապարհների.....
- 20.3. հանգստի գոտիների..... 20.8. տեսարժան վայրերի (թանգարան, եկեղեցիներ և այլն).....
- 20.4. տուր-օպերատորների.... 20.9. զբոսավարի ծառայությունների.....
- 20.5 գների մատչելիությունը 20.10 սահմանային ծառայությունների արդյունավետությունը.....

21. Հնարավո՞ր է, որ Դուք հաջորդ տարիներին ևս այցելեք Ղարաբաղ

- 21.1 այո 21.2 ոչ

22. Հյուրասեր են արդյո՞ք ղարաբաղցիները

- 22.1 այո 22.2 ոչ 22.3չգիտեմ

23. Արդյո՞ք Ձեր ընկերներին և հարազատներին խորհուրդ կտաք այցելել Ղարաբաղ

- 23.1 այո 23.2 ոչ

24. Ի՞նչը կցանկանայիք փոխված տեսնել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զբոսաշրջության ոլորտում

- 24.1.....
- 24.2.....
- 24.3.....

Շնորհակալություն հարցազրույցի համար

Հարցազրուցավար
 / _____ / _____ / _____ /
 (Անուն, ազգանուն) (Ստորագրություն) (Ամսաթիվ)

Վերահսկիչ
 / _____ / _____ / _____ /
 (Անուն, ազգանուն) (Ստորագրություն) (Ամսաթիվ)

Համառոտ ուղեցույց

մեկնողի և ժամանողի հարցաթերթերի լրացման վերաբերյալ

1. Ընտրանքային հետազոտության նպատակը և նկարագիրը: Սույն ընտրանքային հետազոտության հիմնական նպատակն է նախ և առաջ հանրապետություն ժամանողների և հանրապետությունից մեկնողների վերաբերյալ հնարավորինս արժանահավատ տվյալներ ստանալ: Երկրորդ՝ առավելագույն ճշտությամբ ստանալ տվյալներ, որոնք կբնորոշեն զբոսաշրջիկների աշխարհագրական բաշխվածությունը, ժամանման/մեկնման նպատակայնությունը, զբոսաշրջիկների սեռատարիքային կազմը, կատարված ծախսերի կառուցվածքը, բացահայտել Ղարաբաղի զբոսաշրջության ոլորտի դրական և բացասական կողմերը և այլն:

Ստացված տվյալները օգտագործվելու են տարբեր մակրոտնտեսական ցուցանիշների հաշվարկման համար և հիմք կհանդիսանան Ղարաբաղում զբոսաշրջության սատելիտային հաշվի կառուցման աշխատանքներն իրականացնելու համար:

Հետազոտությունն անանուն է, հասցեներ չեն գրանցվում, մասնակցությունը կամավոր է, հարցման ենթակա անձինք կարող են չպատասխանել որևէ առանձին հարցի կամ բոլոր հարցերին:

Զբոսաշրջության վերաբերյալ տեղեկությունների հավաքագրմանն ուղղված ընտրանքային հետազոտությունն անցկացվում է հարցազրուցավարների կողմից՝ հանրապետություն ժամանողների և հանրապետությունից մեկնողների և ստացված տեղեկությունները հարցաթերթերում գրանցելու միջոցով:

Հարցաթերթերում և սույն ուղեցույցում օգտագործվող հասկացությունների նշանակությունը:

Զբոսաշրջիկ ըստ ՄԱԿ-ի զբոսաշրջության համաշխարհային կազմակերպության (ՉՀԿ) մեթոդաբանության **զբոսաշրջիկ** է համարվում ցանկացած անձ, որը հանգստանալու, բուժվելու, հարազատներին այցելելու, գործնական, կրոնական կամ այլ նպատակներով ճանապարհորդում է իր հիմնական բնակության վայրից մեկ այլ վայր՝ ոչ պակաս քան 24 ժամ և ոչ ավել քան անընդմեջ 1 տարի ժամանակով: Այսինքն՝ նրա հիմնական նպատակը ճանապարհորդելն է, այլ ոչ թե աշխատանքային գործունեությամբ զբաղվելը, որի դեպքում ուղևորության համար վճարումները կկատարվեն ժամանած վայրում աշխատանքային գործունեությունից ստացված ֆինանսական միջոցների հաշվին:

Այս առումով, անհրաժեշտ է տարբերակել ճանապարհորդների երկու մեծ խմբեր՝ **«այցելուներ»** և **«այլ ճանապարհորդներ»:** Բոլոր տեսակի ճանապարհորդները, որոնք զբաղվում են զբոսաշրջությամբ համարվում են **«այցելուներ»:** «Այցելուներ» հասկացությունը իրենից ներկայացնում է ամբողջ զբոսաշրջության վիճակագրության համակարգի հիմնական բաղադրիչը: «Այցելուները» բաժանվում են երկու խմբի՝ «զբոսաշրջիկներ» (գիշերող այցելուներ) և «մեկօրյա այցելուներ»: **Այլ ճանապարհորդները** համաձայն զբոսաշրջության վիճակագրության մեթոդաբանության, սույն հետազոտության իմաստով հաշվառման ենթակա չեն:

Միջազգային զբոսաշրջությունն ընդգրկում է այն զբոսաշրջիկներին, որոնք մեկնում են իրենց երկրից (հիմնական բնակության վայր հանդիսացող) մեկ այլ երկիր (**արտագնա զբոսաշրջություն**) կամ ժամանում են մեկ այլ երկրից (**ներգնա զբոսաշրջություն**): Միջազգային զբոսաշրջության վիճակագրության բնորոշման առանցքային չափանիշ է համարվում «հիմնական բնակության վայրի երկիր» հասկացությունը: Միջազգային զբոսաշրջության դասակարգումն ըստ երկրների իրականացնելու համար, որպես այցելուի ծագման երկրի հիմնական չափանիշ, օգտագործվում է հիմնական բնակության վայրը (ռեզիդենտությունը), այլ ոչ թե **քաղաքացիությունը:**

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ռեզիդենտ, ըստ ԱՄՀ-ի վճարային հաշվեկշռի կազմման մեթոդաբանության, համարվում է ֆիզիկական անձը (տնային տնտեսությունը), որի հիմնական բնակության վայրը կամ կենսական շահերի կենտրոնը հանդիսանում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը:

Հիմնական բնակության վայրը սույն ուղեցույցի իմաստով, այն երկիրն է, որտեղ ֆիզիկական անձը, անկախ քաղաքացիությունից, անընդմեջ բնակվում է 1 տարուց ավելի:

Գիվանագիտական անձնակազմի (դեսպանատների, հյուպատոսությունների, ռազմական ներկայացուցչությունների աշխատողները անկախ ծառայության ժամկետից համարվում են իրենց երկրի ռեզիդենտներ և զբոսաշրջիկ չեն համարվում):

Ուսանողները անկախ սովորելու ժամկետից, համարվում են իրենց երկրի ռեզիդենտներ և զբոսաշրջիկ:

2. Հարցաթերթերի որոշ հարցերի լրացման կարգը

Հետագոտությունն իրականացվում է երկու հարցաթերթի միջոցով՝ «Ժամանողի հարցում» և «Մեկնողի Հարցում»։ Հարցաթերթերի 1-ին և 2-րդ հարցերին պատասխանում են բոլոր ժամանողները և մեկնողները։ Հարցաթերթերի 3-րդ հարցի միջոցով առանձնացվում են այցելուները զբոսաշրջիկներից, այսինքն՝ էթե այցելուն չի գիշերել առնվազն մեկ գիշեր, կամ անընդմեջ մնացել է 1 տարուց ավել, ապա նման այցելուները զբոսաշրջիկ չեն համարվում։

Հարցաթերթերի մնացած հարցերն առնչվում են զբոսաշրջիկներին և դրանք պետք է լրացվեն հարցազրույցի միջոցով, հիմք ընդունելով միայն հարցվողի պատասխանները։

Հարցվողը իր պատասխաններում ազատ է և կարող է պատասխանել բոլոր հարցերին, կամ մի խումբ հարցերի կամ ընդհանրապես չպատասխանել ոչ մի հարցի։

Ճանապարհորդության նպատակը ըստ հարցաթերթի կարող է լինել

1) **գործնական** (սարքավորումների տեղակայում, պայմանագրերի կնքում, խորհրդակցությունների, կոնգրեսների, ցուցահանդեսների, տոնավաճառների մասնակցություն, դասախոսություններ, կառավարական և մասնավոր գործուղումներ),

2) **աշխատանքը** (երբ այցելուի նպատակն է աշխատանքի դիմաց եկամտի ստացումը),

3) **բուժումը** (այցելություն առողջարաններ, հանգստյան տներ և այլ առողջապահական հաստատություններ առողջության վերականգնման նպատակով),

4) **կրթությունը** (ուսուցման, վերապատրաստման կամ հատուկ մասնագիտական դասընթացների մասնակցություն),

5) **հանգիստը կամ ժամանցը** (հանգստի, տեսարժան վայրերի դիտում, մարզական, մշակութային միջոցառումների, խանութների այցելություն և այլն),

6) **մարզական, մշակութային միջոցառումներին մասնակցությունը** (մարզական միջոցառումների և համերգների, թատերական ներկայացումների անմիջական մասնակցություն),

7) **այցելություն հարազատներին, ընկերներին**

8) **այլ**

«Մեկնողի հարցման» 12-րդ հարցում նշվում է այն կազմակերպության անվանումը, որի միջոցով իրականացվել է հյուրանոցի ամրագրումը։

«Ժամանողի հարցման» 10-11-րդ և «Մեկնողի հարցման» 16-17-րդ հարցերին պատասխանելու են այն այցելուները, որոնք ճանապարհորդությունը կազմակերպել են ճամփորդական փաթեթով, որը կարող է նախատեսված լինել ինչպես մեկ անձի, այնպես էլ մի քանի անձի համար։ Ուստի, «որքա՞ն էք վճարել ճամփորդական-փաթեթի համար» հարցին պատասխանելիս պետք է նշվի ամբողջ փաթեթի արժեքը, այլ ոչ թե մեկ անձինը, բացառությամբ այն դեպքերի երբ փաթեթը ձեռք է բերվել մեկ անձի համար։

«Ժամանողի հարցման» 12-րդ և «Մեկնողի հարցման» 18-րդ հարցերին պատասխանելու են այն այցելուները, որոնք ճանապարհորդությունը կազմակերպել են ինքնուրույն կամ գործատուի կողմից գործուղման նպատակով։ Ընդ որում, «Ժամանողի հարցման» 12-րդ հարցն առնչվում է այն ծախսերին, որոնք զբոսաշրջիկը կատարել է մինչև ճանապարհորդությունն սկսելը (տոմսերի ձեռք բերման, հյուրանոցի ամրագրման, ներքին տրանսպորտի համար և այլն), իսկ 13-րդ հարցը՝ այն ծախսերին, որոնք կատարել է արտերկրում՝ տարբեր նպատակներով։ «Մեկնողի հարցման» 18-րդ հարցը նախատեսված է այն դեպքերի համար, երբ զբոսաշրջիկը կարող է պատասխանել միայն ընդհանուր ծախսերի մասով հարցին (հարց 18.1), սակայն առանձին մանրամասնեցված հարցերին (19-րդ հարց) չի կարող պատասխանել։ Եթե զբոսաշրջիկը պատասխանում է և՛ 18-րդ և՛ 19-րդ հարցին, ապա 19-րդ հարցի 19.1-19.7 ենթահարցերի հանրագումարը պետք է հավասար լինի 18.1 ենթահարցի գումարին։

Հարցաթերթի հերթական համարը նշելիս, յուրաքանչյուր հաշվարար «Ժամանողի հարցում» և «Մեկնողի հարցում» հարցաթերթերը համարակալում է առանձին-առանձին։